Ciljna orijentacija i percepcija motivacijske klime na nastavi TZK

Nikolić-Kovačić, Ivona

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:117:170299

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje visoke stručne spreme
i stručnog naziva: magistar kineziologije)

Ivona Nikolić-Kovačić

CILJNA ORIJENTACIJA I PERCEPCIJA MOTIVACIJSKE KLIME NA NASTAVI TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

(diplomski rad)

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Renata Barić

Zagreb, rujan 2016.

Sažetak

Ciljna orijentacija i percepcija motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture

Cilj rada je opisati i istražiti postoje li razlike u ciljnoj orijenatciji i percepciji motivacijske klime na nastavi u srednjoj školi s obzirom na spol studentata, ispitati postoje li razlike u ciljnoj orijentiranosti s obzirom na buduće profesije. Cilj je, također, ispitati postoje li razlike u percepciji motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije.

Prigodan uzorak entiteta čine 200 studenata Kineziološkog fakulteta u Zagrebu, dobi od 21-31 godine. Za mjerenje konstrukata ciljne orijentiranosti koristio se Upitnik ciljne orijentacije u sportu, Croatian CTEOSQ je hrvatski prijevod TEOSQ-a (Barić i Horga, 2007), koji je upotrebljen u ovom istraživanju. Za procjenu motivacijske klime korištena je hrvatska verzija upitnika motivacijske klime u sportu (Barić, 2007), prilagođen za tjelesnu i zdravstvenu kulturu. Rezultati pokazuju statistički značajnu razliku u ciljnoj orijentaciji i percepciji motivacijske klime s obzirom na spol. Studentice su u većoj mjeri usmjerene prema zadatku i usavršavanju vještina, te znatno više percipiraju kooperativnu motivacijsku klimu za razliku od studenata. Statističke značajne razlike u ciljnoj orijentaciji prema budućim profesijama nema, no rezultati pokazuju da su studenti u sve četiri skupine u prosjeku nešto više usmjereni na zadatak i usavršavanje vještina. Rezultati su potvrdili statistički značajnu razliku u percepciji motivacijske klime s obzirom na različite profile ciljne orijentacije. Razlika je nađena u percepciji kompetitivne motivacijske klime između 1. (visoki ego/visok task) i 3. (visoki task/nizak ego) profila, studente razlikuje niska razina orijentacije na ishode i rezultate. Nadalje, utvrđena je statistički značajna razlika u percepciji kooperativne motivacijske klime između profila 1 (visoki ego/visoki task) i 2 (nizak ego/nizak task) razlikuje ih visoka razina orijentacije na zadatak i usavršavanje vještina, te na ishode i rezultate. Također, vidljva je razlika u percepciji kooperativne motivacijske klime između profila 2 (nizak ego/nizak task) i 3 (visoki task/nizak ego), razlikuje ih visoka razina orijentacije na zadatak. Ne postoji statistički značajna razlika između profila 2 (nizak ego/nizak task) i 4 (nizak task/visoki ego) u percepciji kompetitivne motivacijske klime iako ih razlikuje visoka usmjerenost na rezultat i ishod.

Ključne riječi: ciljna orijentacija, motivacijska klima, tjelesna i zdravstvena kultura, TEOSQ, CTEOSQ,

Summary

Goal Orientation And Percieve Motivational Climate in Physical Education

The purpose of this studywas to describe and investigate whether any discrimination exists within goal orientation and the perception of the motivational climate in high schools, depending on the gender of the students, and explain if there are any differences in goal orientation depending on future professions. Also, the goal is to determine if there are any differences in perception of the motivational climate between college students with different goal profiles.
A sample of 200 collage students was selected from the Faculty of Kinesiology, Zagreb, Croatia. The base for measuring constructs goal orientation in this research was questionnaire goal orientations in sport, CTEOSQ is a Croatian translation of TEOSQ (Baric and Horga, 2007) and it has been used in this paper.The tool for the assessment of motivational climate was Croatian questionnaire about motivational climate in sport (Baric, 2007), adapted for Physical Education. The results show a statistically significant difference in students' task orientation and perception of the motivational climate, considering on gender. Female students are more focused on the task orientation, and more often perceive Mastery motivational climate. There is no statistically significant differences in the goal orientation to future professions, but the results show that, on average, students in all four groups are focused on the task orientation. The results confirmed a statistically significant difference in the perception of motivational climate due to the different goal profiles. The difference is found in the percepition of Performance motivational climate between profiles 1 (Hi-E/Hi-T) and 3 (Hi-T/Lo-E) – their difference is low level of ego orientation. In addition, a statistically significant difference in the percepition of Mastery motivational climate between profiles 1 (Hi-E/Hi-T) and 2 (Lo-E/Lo-T), differ by high levels of the task orientation, as well as the ego orientation. There is also difference between perception of Mastery motivational climate between the profiles 2 (Lo-E/Lo-T) and 3 (Hi-T/Lo-E) – their difference is high levels of task orientation. There was no statistically significant difference between profile 2 (Lo-E/Lo-T) and 4 (Lo-T/Hi-E) regarding the perception of Performace motivational climate although their diference is a high ego orientation.

Key Words: Goal orientation, motivational climate, physical education, TEOSQ, CTEOSQ

SADRŽAJ

- **Sažetak.....2**
- **Summary.....3**
- **1. UVOD.....5**

1.1. Motivacija.....6

1.1.1 Unutarnja i vanjska motivacija.....8

1.1.2 Motivacijska klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.....10

1.1.3 Percepcija motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.....13

1.1.4 Preferirana motivacijska klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.....14

1.2. Ciljna orijentacija.....16

1.3. Dosadašnja istraživanja motivacijske klime i ciljne orijentacije.....18

1.4. Nove nastavne strategije-preporuke.....23

- **2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA.....25**
- **3. METODE RADA.....27**

3.1. Uzorak sudionika.....27
3.2. Instrumenti i varijable.....28
3.3 Postupak.....29
3.4. Metode obrade podataka.....29

- **4. REZULTATI 30**

4.1. Deskriptivni parametri dimenzija ciljne orijentacije, motivacijske klime i analiza razlika s obzirom na spol.....30
4.2. Deskriptivni parametri dimenzija ciljne orijentacije i analiza razlika s obzirom na buduće profesije.....33
4.3. Deskriptivni parametri dimenzija percipirane motivacijske klime i analiza razlika prema profilima ciljne orijentacije.....34

- **5. RASPRAVA.....38**
- **6. ZAKLJUČAK.....41**
- **7. LITERATURA.....43**

1. UVOD

U okviru ovog rada ispitala sam ciljnu orijentaciju i motivacijsku klimu na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture jer se vidim u budućnosti kao osoba koja obrazuje, odgaja i usmjerava učenike u njihovom osnovnoškolskom i srednjoškolskom razdoblju. Stvaranje ugodne, radne atmosfere vrlo je bitan čimbenik u odgojno-obrazovnom nastavnom procesu. Osim obrazovnog djelovanja profesori bi se trebali baviti i poboljšanjem učenikovih ljudskih osobina, pozitivno utjecati na njihove karaktere, te imati za cilj pravilno odgojiti mlađe uzraste. Smatram da je jedan od bitnih čimbenika u nastavnom procesu znati pristupiti učeniku na pravilan način. Odgajati učenike i objašnjavati kroz primjere na temelju vlastitih iskustava, pokušati ih razumjeti kako bismo što bolje odradili posao kojeg smo odabrali, jednako je važna zadaća kao i usvajanje motoričkih znanja i vještina. Nastava u školstvu se često svodi na zadovoljavanje forme, repetitivno učenje, brojeve, ocjene i bodove koje postaju jedino mjerilo učenika no ne nužno i mjerilo znanja. Uz veliki gubitak motivacije učenika na nastavi javlja se gubitak motivacije kod profesora. Sukladno školskom nastavnom planu i programu potrebno je kvalitetno oblikovati metodički sadržaj kako bi se unaprijedio nastavni predmet, ali jednako tako voditi računa i o potrebama učenika. Prednost profesoratjelesne i zdravstvene kulture u odnosu na ostale profesore u nastavnom procesu je ta što karakter osobe možemo razvijati kroz sport, razvijati estetski izražaj svakog učenika individualno kroz tijelo i pokret, te učenike poticati na kreativnost i usmjeravati ih na važnost međuljudskih odnosa koje stječu kod kuće, u školi, dvorani, a socijalne se vještine mogu uvježbavati i kroz sportske sadržaje. Vrlo je bitno kakva atmosfera vlada na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Ovo će istraživanje omogućiti bolji uvid u ciljnu orijentaciju studenata Kineziološkog fakulteta, budućih profesora tjelesne i zdravstvene kulture, te kakva je motivacijska klima prevladavala u njihovom srednjoškolskom razdoblju.Razumijevanje profesora i oblikovanje kvalitetne motivacijske klime od iznimne su važnosti na nastavi kako bi učenici postigli dobre osobne rezultate i individualni napredak. U nastavku teksta bit će detaljnije objašnjena motivacija općenito, te neki motivacijski konstrukti povezani s ciljem ovog istraživanja.

1.1 . Motivacija

„Motivacija je ono što nas pokreće na neko ponašanje, ali i ono što ponašanje održava. Ona određuje smjer našeg ponašanja i njezin završetak“ (Deci, 1992, prema Schaie i Willis, 2001).

Postoje različiti pristupi poimanju motivacije. Prema Becku (2003) razlikuju se:

- Regulatorni pristup - Naglašava tjelesne reakcije na ometajuće unutrašnje podražaje kao što su glad ili bol i način na koje tijelo pokušava vratiti unutrašnju ravnotežu. Povezan je s biološkom tradicijom koja se može prepoznati u Darwinovoj teoriji evolucije i u eksperimentalnoj medicini. Biološki prilagođeni čin sastoji se od niza: Unutrašnja potreba-nagon-aktivnost-cilj-zadovoljenje potrebe, što su elementi klasičnog motivacijskog ciklusa. Drugim riječima, motivirano ponašanje posljedica je narušene homeostaze koju organizam nastoji povratiti svrhovitim djelovanjem usmjerenim na zadovoljavanje potrebe koje je izazvalo unutrašnju neravnotežu.

- Svrhoviti pristup - Naglašava ponašanje usmjereno prema cilju. Taj je pristup više kognitivan. Ljudi biraju ciljeve sukladno procjeni budućih ishoda s njima povezanih ponašanja, nastojeći ostvariti one koje za njih imaju najveću vrijednost.

Ono što pokreće ljudsko djelovanje prema ciljevima i zadacima jesu motivi koji obuhvaćaju želje, potrebe, nagone, namjere, poticaje i slično. Prema Horgi (2009) postoje:

- Urođeni, primarni ili biološki motivi usmjereni su na očuvanje života (san, hrana, piće, odmor, kretanje)
- Stečeni, sekundarni ili socijalni (potreba za društvom, sigurnošću, samopoštovanjem, samostalnošću, stvaralaštvom)

Jedna od najpopularnijih motivacijskih teorija jest Maslowljeva teorija potrebe, koje su hijerarhijski organizirane u pet razina, prema Becku (2003): 1. Fiziološki, 2. Sigurnost, 3. Pripadanje i ljubav, 4. Poštovanje, 5. Samoaktualizacija (ispunjavanje vlastitih potencijala, samoostvarenje). Na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture učenici mogu zadovoljiti potrebe koje se tiču svih ovih pet razina, od najniže kao što je zadovoljavanje osnovnih bioloških potreba za kretanjem, preko stjecanja sigurnosti i socijalizacije, što je posljedica prilagodbe na suvremene uvjete života i rada. Možemo poticati ljubav prema različitim tjelesnim aktivnostima, radom u grupi, u paru stvaramo osjećaj pripadnosti i uzajamnog poštovanja prema ostalim učenicima, a individualnim radom stvoriti osjećaj samopouzdanja. Programski sadržaji proširuju sposobnosti i osobine svakog učenika posebno, time ispunjavaju vlastite potencijale i stječu osjećaj vlastite kompetentnosti. Učenici bi uz podršku profesora, roditelja i prijatelja trebali doživljavati izvannastavne i sportske aktivnosti kao vlastiti izbor, odnosno baviti se određenim aktivnostima zbog unutrašnje potrebe, a da nisu kontrolirani vanjskim razlozima. U nastavnom procesu dok učenici usvajaju i usavršavaju motorička znanja i vještine mogu djelovati motivacijski faktori: nagrade, pohvale, natjecanja, suradnje, izleti itd. Kako bi se što uspješnije nastavni proces proveo potrebno je znati motivirati učenika. Da bi profesor to mogao nužno je upoznati svakog učenika i njegove talente, interese, te prepoznati njegove potrebe, a ovisno o tome koliko vješto profesor upravlja nastavnim procesom, pritom vodi računa o interesima i potrebama učenika, razlikovat će se njihova motivacijska struktura, kao i razina motivacije. Motivirani je učenik zainteresiran, znatiželjan, aktivan, uporan i ne odustaje kad naiđe na teškoće, već misli na krajnje ciljeve. Zadovoljan je što uči, ulaže napor u aktivnosti i zbog toga se osjeća dobro (Jakšić, 2003). Kako bi nastava bila što učinkovitija, posjedovanje znanja o motivacijskim obrascima učenika pruža profesorima individualniju mogućnost, a na nastavi bolji pristup i realizaciju postavljenih globalnih ciljeva plana i programa, ali i veći individualni napredak. U nastavnom procesu, na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, učenici mogu biti motivirani unutarnjim i vanjskim razlozima, sukladno čemu se njihova ponašanja i ciljevi na nastavi razlikuju. U nastavku teksta bit će detaljnije objašnjena unutrašnja i vanjska motivacija učenika.

1.1.1. Unutarnja i vanjska motivacija

Intrinzična motivacija, unutarnja motivacija (lat. Inter=unutra) – sve što nas iznutra navodi na aktivnost da bismo zadovoljili unutarnje potrebe, npr. potreba za učenjem, napredovanjem, sudjelovanjem u aktivnostima koje nam se svide i sl. U unutarnje motive ubraja se radoznalost, potreba za kompetencijom, potreba za samoaktualizacijom (Jakšić, 2003). Intrinzična motivacija dolazi iz samog učenika i karakterizirana je osjećajima interesa, uživanja i zadovoljstva koja proizlaze iz izvođenja ili učenja zadatka, bez da se za to očekuje neka vanjska nagrada. Zadatak treba biti izazovan i zanimljiv učeniku, a učenici trebaju imati osjećaj slobodnog opredjeljenja za zadatak, te moraju vjerovati da imaju dovoljno sposobnosti da mogu izvesti te aktivnosti.

Intrinzičnu (unutarnju) motivaciju za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture čine tri komponente:

- Unutarnja motivacija za znanjem – motivacija za učenjem motoričkih znanja, težnja za otkrivanjem novih aktivnosti, potreba da se spoznaje nešto novo, iz čega proizlazi osjećaj zadovoljstva bavljenjem tom nastavnom aktivnošću
- Unutarnja motivacija za postignućem – uspjeh je jedna od osnovnih ljudskih potreba, zadovoljstvo i uživanje na nastavi javlja se pri ostvarivanju novih postignuća i usavršavanju motoričkih vještina
- Unutarnja motivacija za iskustvom podražaja – učenici sudjeluju u raznim aktivnostima kako bi doživjeli osjetilnu stimulaciju, osiguravanje doze zadovoljstva i uživanja u nastavnom procesu (Zulić, Rogolić, 2004)

Kako pozitivno utjecati na unutarnju motivaciju učenika za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture:

- Od prvog dana objasniti što se očekuje od učenika davanjem jasnih uputa, čime se smanjuje tjeskoba učenika

- Pružati podršku, poticati učenike, dati informacijske upute, povratne informacije za motoričke zadatke
- Osigurati ugodnu radnu atmosferu, isticati važnost svakog učenika pojedinačno, što povećava osjećaj kompetentnosti i vlastite vrijednosti na nastavi
- Dozvoliti učenicima preuzimanje osobne odgovornosti za odluke i pridržavanje pravila na nastavi, da više sebe smatraju odgovornima za svoje ponašanje umjesto međusobnog okrivljavanja
- Postavljati realne ciljeve za svakog učenika individualno, koje dostiže prema svojim mogućnostima. Oni osiguravaju veći postotak uspjeha, bolju motoričku izvedbu i veću posvećenost u nastavnom procesu (Zulić, Rogolić, 2004)
- Upozoravati učenike na važnost nastavnih sadržaja za njihov sadašnji i budući život (Maršić, Bratanić, 2006)
- Često mijenjati nastavni sadržaj kako bi smanjili monotoniju i postigli veću zainteresiranost

Ekstrinzična motivacija, vanjska motivacija (lat. Extra= izvana) – sve što utječe izvana i što učenike potiče na aktivnost. Ekstrinzično motiviran učenik sudjeluje u aktivnostima zbog vanjskih motiva kao što su ocjene, nagrade, novac, prestiž. Često zbog uklanjanja vanjskih motiva dolazi do gubitka motivacije za tjelesnim aktivnostima. Zbog toga je bitno stvoriti osjećaj pripadnosti na nastavi, u dvorani, osigurati učenicima okruženje u kojem će se osjećati slobodno, gdje će se moći razvijati kao osobe i unaprjeđivati motoričke sposobnosti, te usvajati znanja o prednostima tjelesne aktivnosti. Prema Deciju i Ryanu (1985) prepoznajemo četiri razine ekstrinzične motivacije: 1. Integrirana regulacija ovisi o učenikovim stavovima i razmišljanjima o nastavi tjelesne i zdravstvene kulture; 2. Uočena regulacija se reflektira kod učenika koji su svjesni važnosti tjelesne i zdravstvene kulture, njezine dobrobiti i stoga sudjeluju na nastavi, kada učenik prihvaća određene aktivnosti zato što su njemu bitne; 3. Usvojeno upravljanje vlastitim ponašanjem, zbog različitih pravila i očekivanja, ono se odnosi na učenike koji sudjeluju na nastavitjelesne i zdravstvene kulture kako bi udovoljili profesoru ili kako bi izbjegli

osjećaj krivnje zbog nesudjelovanja; 4.Vanjska regulacija podrazumijeva da učenici pohađaju nastavu jer moraju poštovati pravila kako bi izbjegli potencijalne kazne (Lopez i sur, 2015). Ekstrinzična motivacija je najčešće korištena u edukaciji kako bi se poboljšala izvedba i učenje posebno onda kada je zadatak naizgled dosadan, nezanimljiv ili zahtjeva kontinuirano ponavljanje motoričkih zadataka (Block, French, Silliman-French, 2007). S obzirom na vrstu motivacije učenika, kvalitetnom provedbom nastave profesori bi trebali poticati intrinzičnu motivaciju kod učenika. Intriznično motiviran učenik bolje percipira profesora, samim time postaje motiviraniji za postizanje više razine kvalitete svog rada i odnosa s učenicima (Bratanić, Maršić, 2006). Profesor je važan faktor koji utječe na cjelokupnu atmosferu nastavnog procesa, drugim riječima jedan je od glavnih čimbenika oblikovanja motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, o kojoj značajno ovisi zadovoljstvo i učinkovitost učenika.

1.1.2. Motivacijska klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture

Motivacijska klima predstavlja niz faktora koji određuju ciljeve koje dijete treba postići, vrednovanja njegovih stremljenja ka tom cilju, te zahtjeve koji se postavljaju pred njega (Seifriz, Duda, Chi, 1992). Na oblikovanje motivacijske klime utječu okolinski faktori, u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi je profesor a u sportu trener (Duda, 2001). Motivacijsku klimu čine psihološka obilježja sportskog okruženja uz rukovođenje trenera. U sportskoj praksi trener je jedan od najbitnijih motivacijskih faktora. Sa svojom stručnošću i autoritetom trener može djelovati na sportaše na individualnoj i grupnoj razini. Jednako tako, profesor tjelesnog odgoja ima veliki utjecaj na razvoj djeteta, te je glavni faktor oblikovanja motivacijske klime na nastavi, što se događa u interakciji s učenicima. Postoje dva osnovna obrasca motivacijske klime koja se razlikuju po osnovnim obilježjima (Barić, 2005):

- Motivacijska klima usmjerena ka učenju i razvoju vještina (Mastery motivational climate) - taj obrazac predstavlja kooperativno okruženje u kojem profesorpozitivno potkrepljuje učenikov trud, usavršavanje naučenih aktivnosti, zalaganje, redovite dolaske,

daje pozitivne povratne informacije. U takvom okruženju prevladava ozračje suradnje, i svatko je zaslužan za timski uspjeh. Na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture učenici su kooperativniji, usmjereni na usavršavanje i vlastiti napredak, jednako tako imaju visoku intrinzičnu motivaciju, pozitivne stavove prema aktivnostima, veliki osjećaj zadovoljstva, visoku percepciju osobnih sposobnosti, izabiru izazovne i dinamične zadatke, pridaju veliku važnost trudu i procesu učenja (Carpenter; Morgan, 1999). Profesori koji njeguju ovakav tip klime demokratični su, razumni i brinu za učenike. Prema Amesu (1992) poticanje motivacijske klime usmjerene ka učenju i razvoju vještina uključuje: 1. Učenici sami sebi postavljaju osobne ciljeve; 2. Povećanje aktivnosti s ciljem smanjenja usporedbe normativnih sposobnosti; 3. Profesor treba potaknuti učenike da se uključe u odlučivanje i preuzimanje glavne odluke. Učenici bi trebali biti uključeni u proces oblikovanja ciljeva, uključeni u kooperativne mješovite grupe različitih sposobnosti. Vremenska struktura treba omogućiti fleksibilno vrijeme za poboljšanje i produženje radnog vremena za učenje i tjelesno vježbanje. Različiti autori koji istražuju ovo područje opisali su učenike koji svoje okruženje percipiraju kooperativnim kao one više usmjerene ka učenju i razvoju vještina, osim toga imaju višu razinu percipirane kompetentnosti, upornosti, veći osjećaj zadovoljstva, uživanja u tjelesnim aktivnostima, manje im je dosadno, uključuju se u izazovnije zadatke i vjeruju da je uspjeh rezultat napora (Digelidis i sur., 2004; Morgan i Carpenter, 2002; Solmon, 1996; Treasure, 1993).Brown (2013) ispituje odnos motivacijskih klima kod studentica na satovima aerobike. Rezultati pokazuju da studentice koje percipiraju kooperativnu motivacijsku klimu doživljavaju veći interes, uživanje, percipiranu kompetentnost, trud, nižu napetost i tlak. Prema Marsh i sur. (1988) kooperativna motivacijska klima pretpostavlja postizanje individualnih ciljeva u suradnji s ostalima koji tako ostvaruju svoje ciljeve. Ako je na nastavi prisutna kooperativna motivacijska klima, učenici se skladno razvijaju, usmjereni su na izvršavanje zadaća, cilj je učenje sportskih vještina kroz suradnju, napredovanje, trud, uspoređuju se sami sa sobom i sa svojim prijašnjim postignućima.

- Motivacijska klima usmjerena ka demonstraciji superiorne izvedbe i rezultata (Performance motivational climate) – taj obrazac predstavlja kompetitivno okruženje u

kojem profesor ističe ili kažnjava neuspjeh, pogrešku, lošu izvedbu, te daje vrlo malo ili ni malo povratnih informacija i manje socijalne podrške. Ističe se superiorna izvedba te je cilj postići što bolji ili što veći rezultat. U takvom okruženju prevladava mišljenje da je zajednički uspjeh manji od uspjeha pojedinca. Učenici su kompetitivni ako nema prilike za međusobno natjecanje, njihova razina motivacije je niža a programski sadržaji postaju monotoni. Učenici dolaze do uvjerenja da je sposobnost važnija od uloženog truda, javlja se nedostatak uživanja u aktivnostima, nezadovoljstvo zbog visokih očekivanja i negativan stav prema predmetu (Carpenter, Morgan, 1999). Profesori koji njeguju ovakav tip klime autokrati su, ne uvažavaju tuđa mišljenja i sve odluke donose sami. Istraživači u ovom području koji rade u kompetitivnom okruženju opisali su učenike usmjerene ka demonstraciji superiorne izvedbe. Učeniciimaju nižu razinu doživljaja osobnih sposobnosti, zadovoljstva i uživanja u aktivnostima, manje su zainteresirani za razvoj vještina i vjeruju da je uspjeh primarno rezultat sposobnosti a ne zalaganja(Digelidis i sur., 2004; Morgan i Carpenter, 2002; Solmon, 1996; Treasure, 1993). Prema Marshu i sur. (1988) kompetitivna motivacijska klima pretpostavlja takvu ciljnu strukturu po kojoj osoba može postići postavljene ciljeve samo ako druga osoba ne uspije ostvariti svoje ciljeve. Kompetitivna motivacijska klima u kojoj se potiče natjecanje, bitan je samo rezultat ili ocjena, javlja se međusobno uspoređivanje vještina i kompetencija među vršnjacima. Naime, ako je prevladavala kompetitivna klima na nastavi, profesor u velikoj mjeri utječe na učenikovu motiviranost, oblikovanje ponašanja i percepciju klime na nastavi (Cetinić, Kajtna, 2009) što može djelovati na daljnje učenikovo ponašanje.

Učenikova percepcija rukovođenja nastave ovisi o postupcima profesora kojima djeluje na njih. Učenici djeluju na formiranje motivacijske klime kroz interaktivne odnose s drugim učenicima, i sa svojim profesorom. Valja naglasiti da poboljšanje motivacijske klime na nastavi pozitivno utječe na cjelokupni nastavni proces i postignuće učenika. Na različite načine učenici percipiraju motivacijsku klimu, a definiran je i njezin preferiran oblik.

1.1.3. Percepcija motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture

Percepcija motivacijske klime odnosi se na učenikov doživljaj odgojno-obrazovnog nastavnog procesa, s obzirom na to da je učenik subjekt tog nastavnog procesa, njegove su poruke važan doprinos u realizaciji različitih faktora. Osim vanjskih čimbenika (profesor, učenici, vrijeme, roditelji, prijatelji) na motivacijsku klimu utječu i dispozicijske karakteristike učenika, njegovi ciljevi, stavovi, iskustva. Što se stvori ugodnija atmosfera utječe se na kvalitetnije učenje i usavršavanje vještina.Maršić i Bratanić (2006) su ispitivali stavove učenika prema stručnim i osobnim karakteristikama ličnosti profesora tjelesnog odgoja. U istraživanju se pokazalo da su jače strane profesora osobnost, stručnost, zalaganje prema učenicima i njihovo raspoloženje kojim potiču učenike na aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu. Slabija strana im je ravnopravnost, zbog očekivanja jednake izvedbe od svakog učenika. Povjerenje, koje učenik ima prema profesoru djeluje motivirajuće, doprinosi boljoj i kvalitetnijoj izvedbi, više se trudi i pridaje veću važnost nastavnom predmetu. Što učenik ima više povjerenja u svog profesora to će s više vjere prihvaćati što profesor govori i predaje. Uspjeh svakog učenika i njihove percepcije o nastavnom predmetu ovisit će o sposobnosti profesora da ga adekvatno i kvalitetno poduči, te o povratnim informacijama nakon svakog provjeravanja i ispitivanja. Empatičnost, odnosno suosjećanje i povjerenje učenika u profesore stvaraju ugodnu atmosferu i povećano zanimanje za tjelesnu i zdravstvenu kulturu. Intrinzično motiviran učenik pozitivnije percipira profesora, zauzima pozitivne stavove prema njemu, osjeća se slobodnije i opuštenije.Ramos i McCullick (2015) istražili su način na koji osnovnoškolci percipiraju kredibilitet profesora tjelesne i zdravstvene kulture. Cilj je identificirati specifične osobne kvalitete, ponašanja i vještine poučavanja profesora. Kredibilitet profesora je jedan od važnijih komponenti koji može utjecati na pozitivnu učinkovitost učenika. Učenici su vizualno procjenjivali profesore, obrazovan profesor atletske građe im je ulijevao povjerenje. Zaključili su da žele fizički sposobnoga profesora koji ih može naučiti novim vještinama i sadržajima, te mora posjedovati određene vještine poučavanja koje u konačnici olakšavaju učenje i usavršavanje motoričkih zadataka. Ghofrani i Golsanamlou (2012) istraživali su stavove učenika prema satovima tjelesne i zdravstvene kulture i njihovu percepciju tjelesnog odgoja. Rezultati pokazuju da su učenici imali pozitivnu percepciju i pozitivne stavove prema nastavi. Skoro u svim varijablama učenici

su imali pozitivnije stavove, nego učenice. Učenici su provodili više slobodnog vremena u sportskim aktivnostima u odnosu na učenice. Mlađi učenici su imali pozitivnije stavove prema nastavi nego stariji.

Profesor tjelesnog odgoja ima važno mjesto u djetetovom životu, kao starija, iskusnija osoba svojom stručnošću i autoritetom prenosi znanja, iskustva, te djeluje na učenikovo ponašanje. Zadužen je za usmjeravanje na tjelesne i sportske aktivnosti, objašnjavanje određenih pravila ponašanja, održavanje određenog obrasca ponašanja, te za stvaranje motivacijske klime na nastavi. Luke i Sinclair (1991) opisuju profesorovo ponašanje kao najvažniji određujući čimbenik u nastavnom procesu. Oni određuju mnoge važne uloge učenika promatrajući njihov napredak uz odgovarajuće povratne informacije koje poboljšavaju kognitivne sposobnosti i motoričke izvedbe. U nastavku teksta slijedi opis preferirane motivacijske klime na nastavi, tj. objašnjava se koja je motivacijska klima idealna kako bi se poboljšali uvjeti za socijalizaciju, međusobnu interakciju učenika i nastavnika i učenika međusobno.

1.1.4. Preferirana motivacijska klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture

Klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture temelji se na organizaciji nastave, odnosu prema postignućima učenika, stavovima prema školi i nastavi, odnosu prema vršnjacima, stupnju demokracije, iskustvom u dvorani, iskustvom učenja, prihvaćanju raznolikosti, autonomnošću profesora, dosljednosti tumačenja pravila, povreda i njihovih posljedica. Profesor je jedan od najvažnijih faktora koji djeluje na motivacijsku klimu, a osim znanja i stručnosti, profesor mora imati i sva obilježja kvalitetnog i uspješnog vođe (Brajša, 1995:130). Stil odgoja je način ponašanja profesora, pojedinačni postupci još uvijek ne čine stil, nego njegovo dominantno, karakterističnо, ponašanje prema učenicima. Reakcija mladih na demokratski stil bila je: radost, koncentriranost, rad bez straha, marljivost, tolerancija, naklonost (Bašić, 2009:5). Učenici koji rade s profesorom koji preferira demokratski stil rukovođenja su opušteni, zadovoljni, aktivno sudjeluju u nastavnom procesu, stječu veću odgovornost jer mogu donositi svoje odluke, imaju

bolje socijalne odnose i emocionalnu atmosferu na nastavi. Profesor je više usmjeren na učenikove potrebe nego na cilj koji se treba postići,a tim se stilom povećava i intrinzična motivacija učenika. Važan aspekt koji se odražava na oblikovanje motivacijske strukture učenika je pružanje povratnih informacija koje pozitivno djeluju na razinu motivacije. Dok učenici usvajaju i usavršavaju motorička znanja i vještine potrebno je davati povratne informacije kako bi uvidjeli kvalitetnu izvedbu ili pogrešku, komunicirati s učenicima, poticati dvosmjernu komunikaciju, učiti ih da postave pitanje ako im nešto nije jasno, dozvoliti učenicima da uvide pogreške u demonstraciji ostalih učenika, ne očekivati od svakog učenika istu demonstraciju, postaviti realistične standarde u odnosu na njihove individualne mogućnosti. Kvalitetni nastavnici prilagođavaju se stilovima učenja kojima su skloni učenici, mijenjaju vrstu, sadržaj i brzinu poučavanja svake minute, svakog dana ili polugodišta kako bi privukli različite tipove učenika (Feinstein, 2005). Kada profesor uoči učenikov trud treba mu dati do znanja da cijeni njegovo zalaganje. Važno je paziti na pohvale, jer ako se često koriste pohvale gube smisao, paziti na odabir učenika za demonstraciju, tj. da se ne ističu samo pojedinci boljih motoričkih sposobnosti. Potrebno je pohvaliti svakog učenika posebno prilikom dobre i kvalitetne izvedbe. Cale i Harris (2011) preporučuju profesorima da pažljivo razmotre o odlukama i komentarima koje upućuju učenicima o zdravoj prehrani, te da zajednički surađuju s ostalim stručnjacima kako bi se promovirala tjelesna aktivnost uz kontrolu tjelesne težine.

Profesor je zadužen za stvaranje pozitivne motivacijske klime u kojoj svako dijete mora moći izraziti svoje mišljenje, ostvariti osjećaj pripadnosti, mogućnosti vlastitog rasta i napredovanja (Zulić, 2004). Koji će tip klime prevladati ovisi o njegovim osobnim ciljevima, rukovodećem ponašanju, iskustvu, stavovima i crtama ličnosti. S obzirom na opis demokratskog stila rukovođenja može se zaključiti da će prevladavati motivacijska klima usmjerena ka učenju i razvoju vještina. Prema tome, veliki je naglasak na motivacijsku klimu usmjerenu ka učenju i usavršavanju vještina. Percepcija kooperativne klime je povezana s visokom intrinzičnom motivacijom, pozitivnim stavovima i željom za vježbanjem. Učenici bi trebali uz odgovarajuću provedbu motivacijske klime biti usmjereni ka učenju i kooperativnosti, te biti fokusirani na zadatak i učenje. U nastavku teksta slijedi opis ciljne orijentacije, dispozicijske varijable koja posredno može djelovati na oblikovanje motivacijske klime od strane profesora.

1.2. Ciljna orijentacija

Prema teoriji postignuća (Eng. achievement goal theory, AGT) (Nicholls, 1984, 1989)primarna namjera pojedinca u kontekstu postignuća je demonstracija kompetentnosti. Način na koji pojedinac procjenjuje i tumači sposobnost, te ciljeve koje si postavlja determiniraju njegove stavove, načine vjerovanja te procese odlučivanja(Duda, 2001).Ciljna orijentacija je jedna od najvažnijih dispozicijskih karakteristika sportaša koja na temelju sportaševa doživljavanja sportskog okruženja i vlastite uloge u njemu, te kroz njegovo djelovanje, utječe na oblikovanje motivacijske klime. Osobni ciljevi utječu na to što će pojedinac misliti, osjećati i kako će djelovati u situaciji (Tušak, 1997). Često se događa da ciljna orijentacija utječe na odabir okolinskih znakova koje učenik percipira u okruženju, a s druge strane zanimljivo je to što se učenikova percepcija može izmijeniti dugotrajnom izloženošću određenom obrascu motivacijske klime. Utjecaj specifičnog okruženja na ciljnu orijentaciju može biti prilično snažan (Barić, 2005).Ciljna orijentacija se može mijenjati ovisno o konkretnoj situaciji, što znači može ovisiti o prevladavajućoj motivacijskoj klimi. Ono što determinira takvu promjenu jesu situacijski faktori – zahtjevi koje pred učenike postavlja socijalno okruženje, tj. motivacijska klima (Barić, 2004). Potrebno je razvijati kod učenika orijentaciju na zadatak, smanjiti ego-orijentiranost i težnju da nadvlada druge učenike. Drugim riječima cilj nebi trebao biti pobjeđivanje drugih, već poticati napredak u odnosu na sebe samoga, razvijati individualne sposobnosti, težnju ka vlastitom razvoju.

Dva su tipa ciljne orijentiranosti na osnovu kojih učenik procjenjuje svoju uspješnost (Duda, 1993, prema Barić, 2002):

- Individualna ciljna usmjerenost prema zadatku i usavršavanju sportskih vještina (task orientation ili task involvement) – Osnovno obilježje ove orijentacije jest da je učenik usmjeren prema zadatku, učenju i usavršavanju sportskih vještina. Osnovni kriterij uspjeha jest subjektivni osjećaj svladavanja sportskog zadatka, odnosno vlastito napredovanje. Dominantan motivacijski obrazac je intrinzičnog tipa, motiviranost ovisi o uživanju, zadovoljstvu, želji za znanjem.Pojedinci koji su usmjereni na zadatak i usavršavanje vještina vjeruju da se sposobnost prikazuje kroz razvijanje novih vještina,

podizanja stupnjeva kompetencije i ulaganje maksimalnog napora (Dweck & Elliott, 1983; Nicholls, 1984, 1989)

- Individualna ciljna usmjerenost prema ishodu i rezultatu (ego orientation ili ego involvement) – Osnovno obilježje ove orijentiranosti jest da je učenik usmjeren prema ishodu i rezultatu. Učeniku nije dovoljno napredovanje i usavršavanje vještina da bi se osjećao uspješnim, sposobnim i kompetentnim. Javlja se neprestano uspoređivanje s drugima, jer mu je važno biti bolji od ostalih. Uspjeh smatra posljedicom superiornih sposobnosti, a ne uloženog truda i napora. Dominantan motivacijski obrazac je ekstrinzičnog tipa gdje razina motiviranosti ovisi o rezultatu, nagradi, pohvali. Isto tako zaključujemo da ego orijentirani učenik kao kriterij svoje uspješnosti uzima za usporedbu sebe i ostale učenike, te se osjeća uspješnim samo ako je bolji od drugih učenika u razredu. Prema Nichollsu (1989) pojedinac koji je usmjeren na ishod i rezultat vjeruje da se sposobnost prikazuje kroz normativnu usporedbu s drugima. Fokus je na usporedbi s drugim pojedincima, dakle, postignućem smatraju ako je on/ona sposoban izvesti zadatak bolje od drugih, s manje truda.

Kod cilja ovladavanja zadatkomsvrha djelovanja je razvijanje ili unapređivanje vlastite kompetentnosti, znanja, vještinaili uspješno rješavanje zadatka, dok je kod cilja izvedbe svrhadjelovanja dokazivanje vlastite kompetentnosti ili izbjegavanje pokazivanja vlastitenekompetentnosti u usporedbi s drugima (Elliot i Dweck, 1988). Ciljna struktura koju učenik percipira u nastavnom procesu djeluje na individualne ciljeve, odnosno na njegovu motivaciju (Barić, 2004). Potrebno je ispitati odnos između ciljeva, time zaključujemo koja će se motivacijska klima provoditi u nastavnom procesu. Različiti autori bave se istraživanjima u kojima se ispituje na koji način okruženje, odnosno očekivanja koja postavljaju profesori utječuna usvajanje pojedinih ciljeva postignuća (Ames i Archer, 1988; Archer i Scevak,1998; Church, Elliot i Gable, 2001; Wolters, 2004) ustanovljen je naglasak nausvajanju znanja i uloženom trudu da svi učenici mogu biti uspješno povezani s usvajanjem ciljeva ovladavanja zadatkom, no dok je naglasak na kompeticiji, vanjskim nagradama, ishodu i rezultatu povezan s usvajanjem ciljeva izvedbe. U nastavku teksta razna istraživanja iz područja kineziologije ukazuju da kooperativna klima učenicima povećava i održava motivaciju.

1.3. Dosadašnja istraživanja motivacijske klime i ciljne orijentacije

Manji dio istraživanja bavi se motivacijom učenika i studenata na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Ovdje će biti sažeti rezultati suvremenih domaćih i inozemnih istraživanja koja su srodna temi diplomskog rada, a bave se motivacijom i ciljnom orijentacijom na nastavi.

Paradžik i sur. (2006) su istraživali spolne razlike između učenika i učenica srednje škole u intrinzičnoj motiviranosti i orijentaciji na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika među spolovima u motiviranosti na nastavi. Učenici su u odnosu na učenice nešto više intrinzično motivirani, ali znatno više ego-orijentirani. U orijentaciji učenika na svladavanje zadatka nema bitnih razlika među spolovima. Dobiveni rezultati upućuju na potrebu za spolno diferenciranim pristupom u modeliranju motivacije učenika i učenica na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Autori smatraju da premalo važnosti pridaje razvitku poželjne vrste motiviranosti učenika (intrinzične motivacije i motiviranosti na ovladavanje znanjima, vještinama i sposobnostima), a previše se ističu ciljevi koji potiču ego-orijentaciju učenika.

Ahlback, Koka i Janson (2011) su istražili opće osjećaje, učenikovo mišljenje o zdravlju, školi, tjelesnim aktivnostima u slobodno vrijeme. Ispitali su motivaciju učenika na nastavitjelesne i zdravstvene kulture , naglasak je bio na utvrđivanju razlika između finskih i estonskih učenika i učenica srednjih škola. Estonske i finske učenice ocjenjuju svoje zdravlje kao umjereno i vrlo dobro, a estonski i finski učenici ocjenjuju svoje zdravlje kao vrlo dobro. Finske učenice u slobodno vrijeme bave se tjelesnim aktivnostima više od četiri puta na tjedan, mala grupa finskih i estonskih učenika se bave tjelesnim aktivnostima sat vremena na dan. Više od pola estonskih i finskih učenika i učenica su izvijestili da je nastava važna. Bolji odnos ostvaruju estonski učenici i učenice s profesorom za razliku od finskih učenika, imaju pozitivnije mišljenje o profesoru, nastavi i ostalim učenicima u razredu. U usporedbi s estonskim učenicima, finski učenici i učenice izvijestili su da im je nastava nezanimljiva i dosadna, jer cijelo vrijeme rade iste vježbe i sportske aktivnosti. S obzirom na to da je jedan od važnijih ciljeva poticati učenike na tjelesnu

aktivnost, presudno je nastavu prezentirati na smislen i zanimljiv način, te stvoriti sigurno okruženje. Finski i estonski učenici zaključuju da se procjena sposobnosti previše temelji na obavljanju općih standarda umjesto na poboljšanju individualnog razvoja. Dobiveni rezultati provedenih istraživanja ukazuju na važnost uloge profesora u nastavnom procesu, posebno u motiviranju učenika. Što su učenici motiviraniji imaju pozitivniji stav prema nastavniku, te ga gledaju kao uzor.

Ćajić (2012) proveo je istraživanje u kojem su sudionici bili nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture, podijeljeni prema dobu, spolu i godinama staža. Cilj je bio ispitati na koji način percipiraju motivacijsku klimu, da li postoje razlike s obzirom na demografska obilježja i kako percipiraju pojam „dijete“. Rezultati su pokazali da profesorice percipiraju motivacijsku klimu kao kooperativnu za razliku od starijih profesora i profesora s više godina radnog staža, gdje klimu percipiraju kao kompetitivnu. Pokazalo se da mlađi profesori i profesori s manje godina radnog staža percipiraju djecu pozitivnijima, te uspostavljaju bolju komunikaciju s djecom. Profesorice djecu doživljavaju boljom, odnose se prema njima zaštitnički, manje su racionalne po pitanju motivacijske klime, dok su profesori snažnijeg karaktera što dovodi do bolje organizacije u kompetitivnim uvjetima (Pappaioannou, 1998).

Koludurović, Reić Ercegovac (2014) provele su istraživanje na 417 učenika i učenica šestih i osmih razreda. Ispitivale su ulogu motivacijske klime, kredibilitet, odnosno povjerenje u profesore, interakciju između učenika i profesora, osamljenost u školi, te postoje li razlike u procjeni motivacijske klime i ciljnih orijentacija između učenika i učenica. Rezultati su pokazali da učenice iskazuju veće zadovoljstvo školom, procjenjuju veće povjerenje u profesore. S obzirom na dobne razlike, učenici šestih razreda ukazuju veće povjerenje u profesore i boljom procjenjuju kvalitetu odnosa s profesorima od učenika osmih razreda. S ciljem utvrđivanja dobnih i spolnih razlika učenice su više usmjerene prema zadatku i usavršavanju vještina, dok su učenici usmjereni na ishod i rezultat. Elementi motivacijske klime najviše pridonose usmjerenošću na zadatak, dok najmanje pridonose usmjerenosti na izvedbu, što govori da je uloga motivacijske klime važna u ciljnoj orijentaciji. Interakcija profesor-učenik pokazala se

značajnim prediktorom za socijalne odnose kod učenika, dok se osamljenost pokazala prediktivnom u većini ciljnih orijentacija učenica. Rezultati ovog istraživanja upozoravaju na značajnu ulogu motivacijske klime za sve ciljne orijentacije učenika. Profesori bi trebali prepoznati i razumjeti različite ciljeve koje učenike vodi u ostvarenju školskih rezultata, ali i prilagođavati nastavu njihovim potrebama i interesima.

Barić, Vlašić, Cecić-Erpič (2013) ispitivale su povezanost percipirane kompetentnosti, intrinzične motivacije i ciljne orijentacije kod djece koja pohađaju nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, te postoje li razlike između djevojčica i dječaka različite dobi u tim varijablama. Istraživanje je provedeno na 594 hrvatskih učenika koji su bili podjeljeni na mlađu i stariju školsku dob, spol i razinu percipirane kompetentnosti. Rezultati pokazuju da je motivacija učenika umjereno visoka, percipirana kompetentnost značajno kolerira s ciljnom orijentacijom, te uživanjem i interesom za nastavu. Prema istraživanju, postoji statistički značajna razlika u ciljnoj orijentaciji između djevojčica, dječaka, mlađih i starijih učenika i između učenika koja se razlikuju u percipiranoj kompetentnosti. Stariji učenici su više bili usmjereni na zadatak i usavršavanje vještina, više su uživali na nastavi, jednako tako skloniji su uživati u obrazovnom procesu za razliku od svojih mlađih kolega. Što se tiče spola, učenice su više intrinzično motivirane, usmjerenije na zadatak i usavršavanje vještina od učenika. Također se pokazalo da učenici koji sebe percipiraju kompetentnijima, više se trude i uživaju u sadržajima nastave, za razliku od učenika i učenica niže motivacije koja se doživljavaju manje kompetentnima. Visoko motivirani učenici imali su pozitivnije stavove o nastavi, percipirali su školsku klimu zadovoljavajućom. Rezultati istraživanja pokazali su da percipirana kompetentnost igra važnu ulogu u intrinzičnoj motivaciji učenika za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture.

Milavić, Milić, Jurko, Grgantov, Marić (2015) procjenjivali su intrinzičnu, ekstrinzičnu motivaciju, vanjsku regulaciju učenika i dvije mjere školskog postignuća; opći uspjeh i uspjeh ostvaren na kraju protekle školske godine u nastavnom predmetu tjelesne i zdravstvene kulture. Istraživanje je provedeno na 142 učenika i 163 učenice 7. i 8. razreda OŠ. Rezultati pokazuju da su učenici motivirani za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, najviše za to da u potpunosti

svladaju određene radnje i vještine koje vježbaju i usvajaju pri izvođenju nastave. Najviše je učenika intrinzično motivirano, manje ekstrinzično motivirano, a najmanje vanjski regulirano. Značajne razlike utvrđene su u dvije varijable koje se nalaze na zajedničkom faktoru vanjske regulacije ekstrinzične motivacije, učenici su imali veće vrijednosti za razliku od učenica.

Jaakkola, John Wang, Soini, Liukkonen (2015) – Svrha ovog istraživanja bila je istražiti grupe učenika s homogenim profilima socijalne povezanosti podržavajući motivacijske klime tjelesnog i zdravstvenog odgoja, te njihovu usmjerenost na zadatak i usavršavanje vještina ili na ishod i rezultat. Sudionici istraživanja bili su učenici i učenice raspoređenih u pet grupa od 14 do 15 godina. Analiza varijance je pokazala da učenici u grupama 4. i 5. percipiraju visoku razinu uživanja, dok su učenici iz 1. grupe pokazali nisku razinu uživanja. Rezultati su pokazali da percepcija različitih motivacijskih klima stvara različite razine uživanja na satima tjelesne i zdravstvene kulture. Generalno, učenici su percipirali kooperativnu motivacijsku klimu, koja je pozitivno povezana s osjećajem uživanja. Kompetitivna motivacijska klima nije povezana s motivacijom, negativno je povezana s osjećajem uživanja. Utvrđene su i spolne razlike kod učenika, postoji veća motivacija i usmjerenost na ishod i rezultat kao i viši osjećaj uživanja u usporedbi s učenicama. Nisu primijećene razlike između spolova u percepciji kooperativne motivacijske klime. Od 5 postojećih grupa učenika podijeljenih prema osobnoj procjeni uživanja na nastavi, pola cjelokupnih uzorka je svrstano u grupu 5, tj. onu koja prema vlastitoj procjeni pokazuje navišu razinu uživanja na nastavi. Percepcija motivacijske klime je povezana s različitim razinama osjećaja uživanja na nastavi, kooperativna motivacijska klima je najvažniji faktor povezanosti s osjećajem uživanja na nastavi. Profesori trebaju naglašavati trud, vlastiti napredak, učenje i kooperaciju kako bi unaprijedili pozitivne efekte tjelesne i zdravstvene kulture kod učenika.

Hypnar (2015) je ispitao odnos između tri psihološke potrebe: zadovoljstva, regulacije motiviranosti u tjelesnom odgoju i pogleda na sudjelovanje u tjelesnoj aktivnosti tijekom slobodnog vremena kod učenika. Uzorak čine 1073 učenika, od 3. do 5. razreda osnovne škole koji su anonimno i dobrovoljno ispunili tri mjere koje uključuju: psihološku potrebu za

zadovoljstvom, regulaciju emocija i ponašanja/pristupa koji su modificirani prema prijašnjim istraživanjima. Dobiveni su rezultati koji pokazuju da je učenikovo zadovoljstvo vlastitom motivacijom, sposobnošću i povezanosti značajno važno u cilju postizanja intrinzične motiviranosti i učenikovih stavova prema sudjelovanju u tjelesnoj aktivnosti. Zabavljanje, dobivanje pozitivne povratne informacije i provođenje vremena u društvu prijatelja veliki su motivacijski faktori koji doprinose pozitivnom stavu učenika prema tjelesnoj aktivnosti izvan nastave. Učenici se u prosjeku smatraju tjelesno sposobnim, individualno motiviranim i društveno povezanim osobama. Procjenjujući profil njihove odlučnosti, intrinzična motivacija i integrirana regulacija imaju vrlo visoke prosječne vrijednosti; uočena regulacija ima umjereno visoku prosječnu vrijednost; usvojeno upravljanje vlastitim ponašanjem i vanjska regulacija imaju niske prosječne vrijednosti. Ovo istraživanje pružilo je pouzdane metode za procjenu motivacijskih procesa osnovnoškolaca na nastavi i procjeni njihovih stavova prema sudjelovanju u tjelesnoj aktivnosti. Biti tjelesno sposoban, intrinzično motiviran i društveno povezan doprinosi učenikovom osjećaju uživanja, vrijednosti i obaveza prema sudjelovanju na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.

Na temelju navedenih istraživanja može se zaključiti da motivacijska klima usmjerena ka učenju i razvoju vještina značajno doprinosi boljom interakcijom između profesora i učenika, te učenika međusobno. Javlja se potreba za znanjem i postignućem, time učenici imaju potrebu naučiti nešto novo iz čega proizlazi osjećaj zadovoljstva i uživanja prema raznim tjelesnim aktivnostima. Motivacijska klima u velikoj mjeri ovisi o profesoru i njegovoj osobnosti, kooperativnom motivacijskom klimom poboljšavamo socijalizaciju učenika, povećavamo samopouzdanje i samopoštovanje. Orijentacijom profesora prema zadatku i usavršavanju vještina doprinosi svim učenicima bolji rast, razvoj i brže razvijanje vještina u nastavnom procesu. Sve to utječe koje će motivacijske strategije profesor koristiti. U nastavku teksta slijedi opis preporučljivih nastavnih strategija.

1.4. Nove nastavne strategije – preporuke

Prvi cilj bilo kojeg profesora koji nekog nešto podučava jest zaokupiti učenikovu pozornost, ako se ne privuče njihova pozornost, šanse za učenjem su vrlo male (Feinstein, 2005). Elementi novosti i iznenađenja mogu se prenijeti u svaki nastavni sadržaj, pa tako i u tjelesnu i zdravstvenu kulturu. Da bi nastava bila zanimljivija, osim učenja sportskih aktivnosti moguće je pokazati i ostale aktivnosti koje se održavaju u području u kojem žive, npr. pozvati Plesne studije u škole kako bi promovirali različite vrste plesova, koje tvore umjetnost ljudskih pokreta uz glazbu. Pozivanjem raznih sportskih klubova u školu ili obilaskom sportsko/rekreacijskih centara djeci se pokazuje raznolikost tjelesnih aktivnosti. Potrebno je uvoditi novosti, zaokupiti fizička osjetila i probuditi znatiželju učenika (Feinstein, 2005). Također, preporučuje se organizirati natjecanja iz ekipnih, sportskih i štafetnih igara na kraju prvog i drugog polugodišta kako bi se vidio napredak razreda. Na mlade ljude utječe pritisak vršnjaka (Arnett, 2001), stoga je moguće radi što pozitivnijih utjecaja izabrati u višim razredima učenika ili učenicu, postaviti ih kao demonstratora u razrednim odjelima. Postavljanje starijih učenika kao demonstratora povezujemo starije generacije s mlađima, time utječemo na socijalizaciju i motivaciju učenika prilikom uvježbavanja motoričkih zadataka. Kroz odnose s vršnjacima izgrađuju se i norme moralnog prosuđivanja, ponašanja, kristaliziraju se neke vrijednosti i testiraju osobine (Miljković, 2009). Dobro je zadati učenicima da sastave i provedu svoj osobni kondicijski program, da procjene vlastitu snagu, izdržljivost i fleksibilnost. Učenici će vježbati postavljanje ciljeva, natjecanje sa samim sobom umjesto s drugima što ima pozitivne motivacijske učinke. Osim toga, potrebno je poučavati učenike kako se treba ponašati u razredu, dvorani, u društvu a jedna od najboljih metoda je osobni primjer. Profesor treba pokazati suosjećanje za učenike i njihove probleme, ne ismijavati pitanja ili primjedbe učenika, posvetiti im punu pozornost, uspostavljati kontakt s očima, nasmijati se, aktivno slušati i pitati kako su. U okviru nastave treba ispuniti različite obrazovne ciljeve. Zadatak profesora je da potiče učenike da se naspavaju, da naglašavaju da im je potrebno više sna nego odraslima, informira ih koliko je san važan za tjelesno zdravlje. Isto tako treba dati učenicima na znanje da ih se poštuje, poštovati njihovu privatnost, čuti njihovo mišljenje, dati priliku da govore. U okviru provedbe nastavnih sadržaja važno je paziti da se ne potiče oštar natjecateljski duh među učenicima, ako pobjeda ili poraz

postanu najvažnija stvar, teško će se uspostaviti suradničko ozračje. Osim toga treba izbjegavati isticati tjelesne različitosti, osobito težinu i visinu, te uključiti podatke o tjelesnom razvoju u svoj predmet, napraviti grafički prikaz brzine rasta (Feinstein, 2005). Jedna od bitnijih stvari koje bi se trebale podučavati i primjenjivati na nastavi je pozorno disanje, uvrstiti na početku ili kraju sata. Pozorno disanje je jedna od najboljih metoda prakticiranja pozornosti, jer disanjem unosimo kisik u mozak i tijelo, time stvaramo osjećaj smirenosti (Hawn, 2012). Postupak pozornog disanja je jednostavan, podučiti djecu pravilnim dubokim disanjem, disati trbuhom a ne gornjim dijelom pluća što potiče plitko disanje. Podučiti učenike na mjerenje broja otkucaja srca, pokazati im kako se mjeri s kažiprstom i srednjim prstom na radijalnoj ili karotidnoj arteriji. Na kraju sata razgovarati o razlikama između opuštenog i uzbuđenog stanja, zamoliti ih da ocjene kako se osjećaju na početku i na kraju sata, služeći se ljestvicom od jedan do deset bodova. Prema Maršiću i Paradžiku (2005) internet kao globalna mreža nudi različite mogućnosti razmjene javnih informacija između korisnika. Ističu kako bi se trebala osmisliti web stranica na kojoj svaki profesor ima svoj specifičan pristup razmišljanja o nastavi, ciljevima i problemima s kojim se susreće. Može se objavljivati plan i program nastave da učenici znaju unaprijed što je planirano za realizaciju na nastavi. Mogu se napraviti video animacije, snimiti sebe ili učenika, ispod napisati metodičke vježbe za određeni element. Time se nude mogućnosti komentiranja rada na nastavi, mogućnost davanja sugestija ili primjedbi. S ciljem odgoja i oblikovanja poželjnog ponašanja bitno je da učenik bude upoznat s propisanim pravilima ponašanja, treba znati unaprijed da postoje kazne i nagrade. Kazna ili nagrada se treba dati odmah nakon nepoželjnog/poželjnog ponašanja, kazniti nepoželjno ponašanje na početku a ne na kraju. Važno je objasniti učenicima zašto je svako pravilo potrebno, da nije postavljeno zbog nečije samovolje, nego da bi se zaštitila prava i interesi svih (Miljković, 2009). Učenik koji je nagrađen ili kažnjen treba znati zbog čega je donesena ta odluka, tako će razumjeti da nije kažnjen on kao osoba nego njegovo ponašanje. Određena ponašanja se kažnjavaju a određena nagrađuju, ne treba biti neodlučan i popuštati, u provođenju discipline treba biti dosljedan.

Svi izloženi postupci osiguravaju lakše zadovoljavanje različitih potreba učenika u okviru nastave tjelesne i zdravstvene kulture, čime se osigurava i njihova veća motivacija

.

2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Osnovni cilj ovog istraživanja je ispitati postoje li razlike u ciljnoj orijentaciji i percepciji motivacijske klime s obzirom na spol studenata. Nadalje, postoje li razlike u ciljnoj orijentaciji kod studenata koji odabiru različite profesije i ispitati postoje li razlike u percepciji motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije. Retrospektivno je ispitana percepcija motivacijske klime studenata na nastavi tjelesne i zdravstvene kultureu srednjoj školi i njihova ciljna orijentiranost. Iz navedenog cilja proizlazi sljedeći problem: motivacijska klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture može utjecati na učinkovitost samog nastavnog procesa posredstvom zadovoljstva učenika, međusobnih komunikacijskih obrazaca učenika, profesora i učenika međusobno.

Sukladno navedenim problemima moguće je postaviti sljedeće istraživačke ciljeve i pripadajuće hipoteze:

1. Istraživački cilj: Ispitati postoje li razlike u ciljnoj orijentaciji i percepciji motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture s obzirom na spol studenata

H1: Pretpostavlja se da postoji statistički značajna razlika u ciljnoj orijentaciji i percepciji motivacijske klime s obzirom na spol studenata. Predpostavlja se da će studentice biti u većoj mjeri orijentirane prema zadatku i usavršavanju vještina te percipirati kooperativnu motivacijsku klimu, a da ćestudenti u manjoj mjeri biti orijentirani prema zadatku i usavršavanju vještina, te percipirati motivacijsku klimu manje kooperativnom.

2. Istraživački cilj: Utvrditi ciljnu orijentaciju studenata, ispitati postoje li razlike u ciljnoj orijentaciji s obzirom na profesiju kojim se žele baviti u budućnosti

H2: Pretpostavlja se da će studenti koji se vide kao kondicijski treneri i treneri u sportsko rekreacijskom centru biti više usmjereni prema ishodu i rezultatu. Pretpostavlja se da su studenti koji se vide u budućnosti kao profesori tjelesne i zdravstvene kulture višeusmjereni prema zadatku i usavršavanju vještina

3. Istraživački cilj: Ispitati postoje li razlike u percepciji motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije

H3: Pretpostavlja se da će studenti koji su visoko orijentirani prema ishodu i rezultatu percipirati klimu više kompetitivnom, neovisno o razini ciljne orijentacije na zadatak. Pretpostavlja se da će studenti koji su nisko orijentirani prema zadatku i usavršavanju vještina jednako percipirati kompetitivnu motivacijsku klimu, neovisno o razini orijentacije na ishod. Predpostavlja se da će studenti koji su visoko orijentirani prema zadatku i usavršavanju vještina percipirati klimu više kooperativnom, neovisno o razini ciljne orijentacije na ishod.

3. METODE RADA

3.1.Uzorak sudionika

U istraživanju je sudjelovalo 100 studenata i 100 studentica Kineziološkog fakulteta u Zagrebu treće, četvrte i pete godine studija različitog usmjerenja. Prosječna dob studenata je M = 25,35 godina, a studentica Ž = 24,01 godina. (Tablica 1)
Sukladno rezultatima na dimenzijama ciljne orijentacije – usmjerenosti na učenje i razvoj vještina (TASK) i usmjerenosti na ishod i rezultat (EGO) za provjeru 3. hipoteze, uzorak je podijeljen u četiri skupine. Na temelju medijan vrijednosti na pojedinoj dimenziji ciljne orijentacije formirane su skupine različitog profila ovisno o položaju prosječnog rezultata na toj dimenziji (ispod i iznad Me). Kombinacijom obaju dimenzija dobivene su 4 skupine.

- Profil CO_1: visoki ego/visoki task (N=69)
- Profil CO_2: nizak ego/nizak task (N=43)
- Profil CO_3: visoki task/nizak ego (N=47)
- Profil CO_4: nizak task/visoki ego (N=41)

Tablica 1: Deskriptivni parametri dobi sudionika

	N	AS	MIN	MAX	SD
M	100	25.35	22.38	32.87	1.95
Ž	100	24.01	21.39	30.90	2.04

3.2. Instrumenti i varijable

U ovom istraživanju korištena su dva mjerna instrumenta, jedan se koristio za procjenu ciljne orijentacije, a drugi za procjenu motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Za procjenu ciljne orijentacije korišten je upitnik ciljne orijentacije u sportu (Task & Ego Orientation in Sport Questionnare, TEOSQ), kojeg su konstruirali Duda i Nicholls 1991. godine. U ovom radu korištena je hrvatska verzija upitnika CTEOSQ (Croatian TEOSQ), prilagođenog za procjenu individualne razlike u ciljnoj orijentiranosti studenata na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture (Barić, Horga, 2007). Upitnik sadrži dvije dimenzije (task i ego) koje se temelje na procjeni individualnog uspjeha, točnije odnose se na individualnu usmjerenost na zadatak i razvoj vještine („task" goal orientation) i usmjerenost na ishod i rezultat („ego" goal orientation). Zadatak sudionika je bio odgovoriti na 13 pitanja, na primjer, čestica „Osjećao sam se najuspješnijim na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture kada sam ja bio jedini koji može dobro izvesti zadatak i pokazati vještinu", odnosi se na usmjerenost prema ishodu i rezultatu. Čestica „Osjećao sam se najuspješnijim na nastavi kada sam učio nove vještine i to me tjeralo da još više vježbam" se odnosi na usmjerenost na zadatak i usavršavanje vještine. Sudionici su doživljaj s nastave izražavali na Likertovoj skali od 5 stupnjeva (1=uopće se ne slažem, =uglavnom se ne slažem, 3=nisam siguran, 4=uglavnom se slažem, 5=potpuno se slažem).

Za procjenu motivacijske klime korištena je hrvatska verzija upitnika motivacijske klime u sportu (Barić, 2007), prilagođenog za procjenu motivacijske klime na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Upitnik sadrži dvije dimenzije koje odgovaraju osnovnim obrascima motivacijske klime, a to su usmjerenost na učenje npr. „Profesor je davao sve od sebe kako bi učenici svladali one vještine u kojima su slabiji", što se odnosi na kooperativnu motivacijsku klimu i usmjerenost na ishod i rezultat npr. „Ponekad je profesor poklanjao više pažnje najboljima", odnosi se na kompetitivnu motivacijsku klimu. Za procjenu korištena je Likertova skala od 5 stupnjeva (1=nimalo se ne slažem, 2=ne slažem se, 3=možda, 4=slažem se, 5=potpuno se slažem).

3.3.Postupak

Podaci su prikupljeni u razdoblju od 15. svibnja do 10. lipnja 2016. godine, mjerenje je provela studentica kineziologije, autorica ovoga rada u suradnji s profesorima na Kineziološkom fakultetu. Prije provođenja ispitivanja objašnjeno je studentima što se očekuje od njih i koja je svrha istraživanja. Svaki je student imao mogućnosti pitati o nejasnoćama, sudjelovanje je bilo dobrovoljno, mjerenje je trajalo 15 minuta. Istraživanje je provedeno u skladu s etičkim kodeksom znanstvenih istraživanja, privatnost informacija svim sudionicima bila je zagarantirana.

3.4.Metode obrade podataka

Izračunati su deskriptivni parametri ciljne orijentacije, percepcije motivacijske klime, te deskriptivni parametri profila ciljne orijentacije. Prije obrade originalni rezultati kondenzirani su dimenzije motivacijske klime i ciljne orijentacije putem aritmetičkih sredina, izračunata je ANOVA, za utvrđivanje razlika i Post Hoc – Scheffe test, kako bi se utvrdila na kojim se točno varijablama grupe razlikuju. Svi rezultati obrađeni su u programu STATISTIKA for Windows, version 7.1.

4. REZULTATI

4.1. Deskriptivni parametri dimenzija ciljne orijentacije, motivacijske klime i analiza razlika s obzirom na spol

S obzirom na 1. istraživački cilj izračunati su deskriptivni parametri za dimenzije ciljne orijentacije i motivacijske klime. (Tablica 2)

Tablica 2. Deskriptivni parametri dimenzija ciljne orijentacije i percipirane motivacijske klime prema spolu (Nm=100, Nž=100)

	N	**AS**	**SD**	**MIN**	**MAX**
EGO	M	3.53	0.91	1.00	5.00
	Ž	3.74	0.73	2.00	5.00
TASK	M	3.75	0.83	1.29	5.00
	Ž	4.18	0.72	1.57	5.00
Kompetitivna motivacijska klima	M	2.90	0.69	1.27	4.45
	Ž	2.85	0.56	1.72	4.27
Kooperativna motivacijska klima	M	3.24	0.71	1.00	4.55
	Ž	3.62	0.69	2.11	5.00

Kako bi se ispitala razlika u ciljnoj orijentiranosti i percepciji motivacijske klime provedena je univarijantna analiza varijance kojom se utvrđuje statistička značajnost razlika aritmetičke sredine između spolova. Na temelju rezultata analize varijance utvrđeno je da postoji da statistički značajna razlika između studenata i studentica u ciljnoj orijentiranosti prema zadatku i usavršavanju vještina (F=15.01; df=1; p<.000). Studentice su značajno više usmjerene na

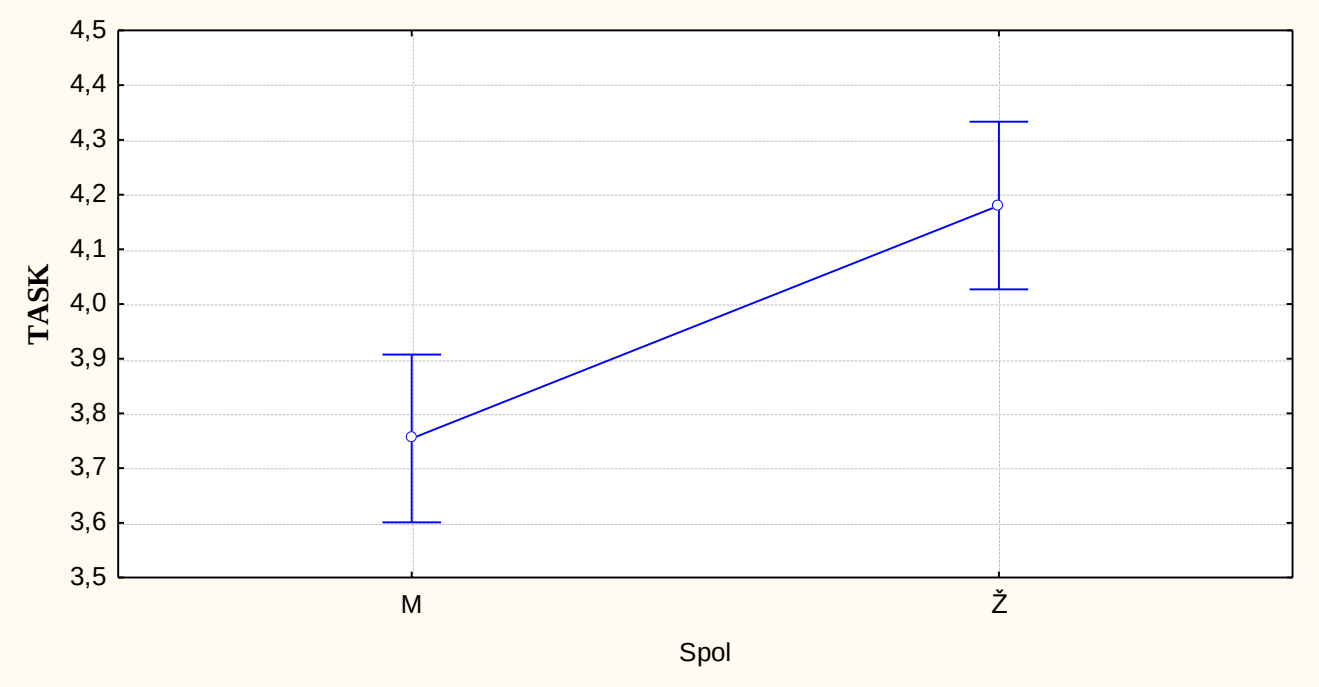
zadatak i usavršavanje vještina od studenata ($AS_ž$(task)=4.18; AS_m(task)=3.75), naveden je i grafički prikaz odnosa ciljne orijentacije prema zadatku i usavršavanju vještina s obzirom na spol (slika 1). Nadalje, dobiveni rezultati pokazuju da kod oba spola podjednako prevladava usmjerenost na rezultat i ishod($AS_ž$(ego)=3.74; AS_m(ego)=3.53), razlika nije statistički značajna (F=3.107;df= 1; p>.080).

Kada je riječ o motivacijskoj klimi, rezultati pokazuju da studentice statistički značajno više percipiraju klimu kooperativnom ($AS_ž$(KOO)=3.62; AS_m(KOO)=3.24) (F=14.68;df=1;p<.000), na slici 2 naveden je grafički prikaz procjena kooperativne motivacijske klime prema spolu.Nema statistički značajne razlike u percepciji kompetitivne motivacijske klime ($AS_ž$(KOM)=2.85; AS_m(KOM)=2.90) (F=0.275;df=1; p>.601).

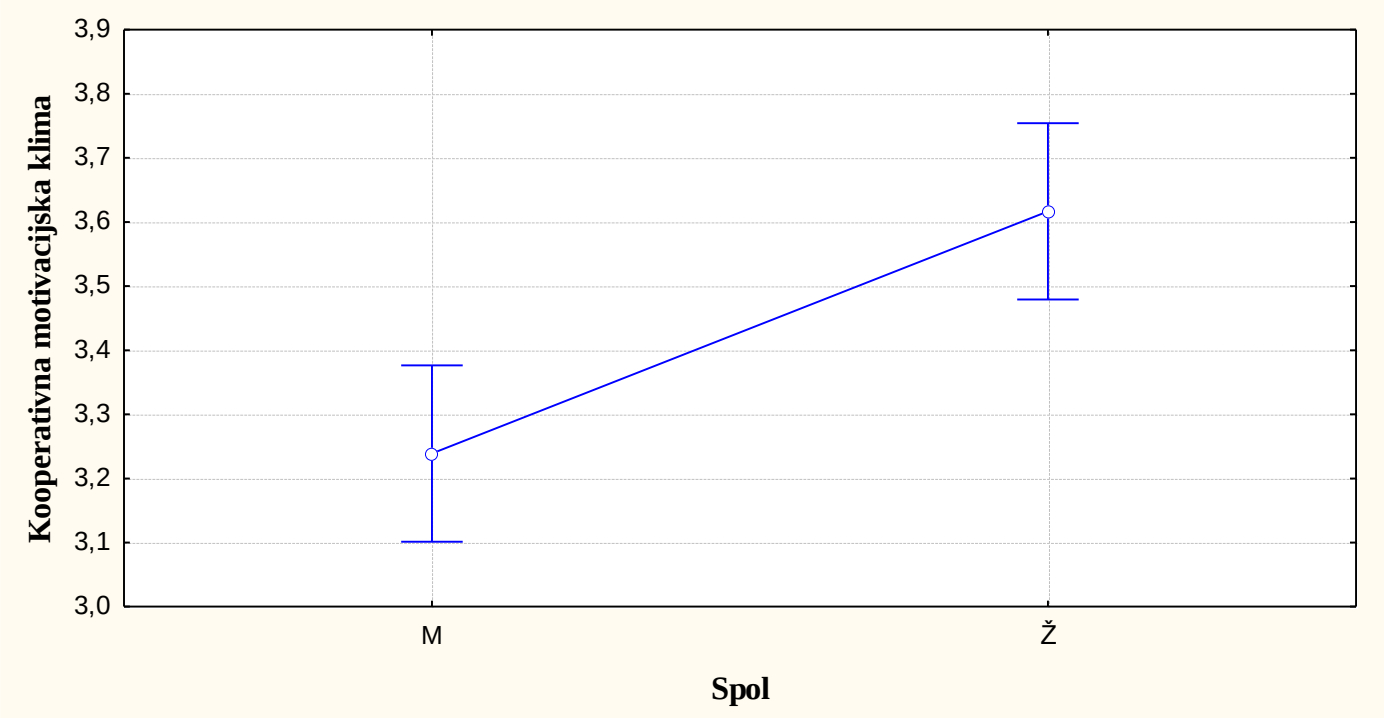
U skladu s prvom postavljenom hipotezom, analiza varijance je pokazalastatistički značajnu razliku u ciljnoj orijentiranosti prema zadatku i usavršavanju vještina i percepciji kooperativne motivacijske klime s obzirom na spol (tablica 3). Rezultati pokazuju da su studentice u prosjeku u većoj mjeri orijentirane prema zadatku i usavršavanju vještina, te percipiraju klimu kooperativnijom za razliku od svojih kolega, pa se zaključuje da je prva hipoteza potvrđena.

Tablica 3. Analiza varijance (ANOVA) -razlika u procjeni task ciljne orijentacije i percipirane kooperativne motivacijske klime po spolu

	Suma kvadrata	**df**	**Prosječni kvadrat**	**F**	**p**
Ciljna orijentacija (TASK)					
Između grupa	3147.644	1	3147.644	5213.652	**.000**
Unutar grupa	9.062	1	9.062	15.009	
Ukupno	119.539	198	0.604		
Kooperativna motivacijska klima					
Između grupa	2349.932	1	2349.932	4834.611	**.000**
Unutar grupa	7.136	1	7.136	14.681	
Ukupno	96.241	198	0.486		

Slika 1. Grafički prikaz razlika ciljne usmjerenosti prema zadatku i usavršavanju vještina s obzirom na spol

Slika 2. Grafički prikaz razlika u percepciji kooperativne motivacijske klime s obzirom na spol

4.2.Deskriptivni parametri dimenzija ciljne orijentacije i analiza razlika s obzirom na buduće profesije

Uzorak sudionika podijeljen je u četiri skupine s obzirom na uži odabir buduće profesije. U skupinu 1 pripadaju studenti kojima je buduće primarno zanimanje profesor tjelesne i zdravstvene kulture (N=78), skupina 2 se odnosi na studente koji žele biti isključivo kondicijski treneri (N=25), skupina 3, treneri u sportsko-rekreacijskom centru (N=49) i skupinu 4 činestudenti koji ne žele ništa od navedenog (48). Deskriptivni parametri i prosječne vrijednosti prikazani su u tablici 4,analizom varijance dobiveni su rezultati koji pokazuju razliku u ciljnoj orijentaciji kod studenata različitih budućih profesija.

Tablica 4. Deskriptivni parametri dimenzija ciljne orijentiranosti prema profesijama

Profesija	**CO**	**AS**	**SD**	**MIN**	**MAX**
1.	Ego	3.61	0.83	1.00	5.00
	Task	4.08	0.78	1.57	5.00
2.	Ego	3.71	0.73	1.67	5.00
	Task	3.99	0.71	2.00	5.00
3.	Ego	3.70	0.85	1.67	5.00
	Task	3.87	0.79	1.57	5.00
4.	Ego	3.57	0.87	2.00	5.00
	Task	3.87	0.89	1.29	5.00
Ukupno 1.-4. (200)	Ego	3.63	3.63	1.00	5.00
	Task	3.97	3.97	1.29	5.00

Legenda: 1. Profesor tjelesne i zdravstvene kulture; 2. Kondicijski trener; 3. Trener u sportsko-rekreacijskom centru; 4. Ništa od navedenog

Na temelju dobivenih rezultata vidljivo je da su studenti svih četiriju skupina u prosjeku nešto više usmjereni na zadatak i usavršavanje vještina nego na ishode i rezultate (AS_{Task}=3.97; AS_{Ego}=3.63).Rezultati ANOVE pokazuju da nema statistički značajne razlike u ciljnoj usmjerenosti prema ishodu i rezultatukod studenata koju su odabrali profesiju kondicijskog trenera i trenera u sportsko-rekreacijskom centru (F=0.289; df=3; p>.833). Postoji razlika u ciljnoj orijentiranosti prema zadatku i usavršavanju vještina između prve skupineu odnosnu na ostale tri, ali ta razlika je mala i statistički neznačajna pa druga hipoteza nije potvrđena (F=0.917; df=3; p>.433).

4.3.Deskriptivni parametri dimenzija percipirane motivacijske klime i analiza razlika prema profilima ciljne orijentacije

Nakon dobivenih prosječnih vrijednosti na dimenzijama motivacijske klime kod studenata različitog profila ciljne orijentacije, napravljena je podjela sudionika u četiri skupine u odnosu na vrijednosti medijana u svakoj dimenziji (Me_{ego}=3.67; Me_{task}=4.0). Tablica 5 prikazuje deskriptivne parametrepercipirane kompetitivne, te kooperativne motivacijske klime za svaki profil ciljne orijentacije, a prosječne vrijednosti prikazane su na tablicama 6 i 7.Rezultati analize varijance ukazujuna statistički značajnu razliku u percepciji kompetitivne motivacijske klime između studenata različitih profila ciljne orijentacije (F=6.213; df=3; p<.000), a post hoc Scheffe test govori o značajnosti razlika između navedene četiri skupine. Dakle, studenti profila CO_1 (visoki ego/visoki task) postižu više rezultate (AS_{CO1}=3.08), dok studenti profila CO_3 (visok task/nizak ego) postižu niže rezultate u odnosu na ostale grupe (AS_{CO3}=2.62) na dimenziji percipirane kompetitivne motivacijske klime. Dobivena je statistički značajna razlika u percepciji kompetitivne motivacijske klime između studenata 1. i 3. profila (visoki ego/visoki task i visok task/nizak ego). Studenti 1. profila u većoj mjeri percipiraju kompetitivnu motivacijsku klimu za razliku od studenata profila 3 (p<.001).

Nadalje, analizom varijance je dobivena statistički značajna razlika u percepciji kooperativne motivacijske klime za različite profile ciljne orijentacije (F=4.797; df=3; p<.003). Post hoc test (tablica 7) pokazuje statistički značajnu razliku između studenata 1. i 2. profila (visoki ego/visoki task i nizak ego/nizak task), studenti profila 1 u većoj mjeri percipiraju kooperativnu

motivacijsku klimu (p<.049), te je prepoznata razlika između 2. i 3. profila ciljne orijentacije(nizak ego/nizak task i visoki task/nizak ego), međusobno se razlikuju u percepciji kooperativne motivacijske klime (p<.016). Ne postoji statistički značajna razlika između 2. i 4. profila ciljne orijentacije (nizak ego/nizak task i nizak task /visok ego) u percepciji kompetitivne motivacijske klime (p>.734). S obzirom na dobivene rezultate može se potvrditi treća postavljena hipoteza.

Tablica 5. Deskriptivni parametri dimenzija percipirane motivacijske klime prema profilima ciljne orijentacije

		AS	df	MIN	MAX
Kompetitivna motivacijska klima	Profil CO_1	3.08	0.61	1.82	4.45
Kooperativna motivacijska klima		3.54	0.79	1.00	5.00
Kompetitivna motivacijska klima	Profil CO_2	2.77	0.61	1.36	3.91
Kooperativna motivacijska klima		3.16	0.60	1.44	4.22
Kompetitivna motivacijska klima	Profil CO_3	2.62	0.48	1.73	3.82
Kooperativna motivacijska klima		3.64	0.72	1.67	4.67
Kompetitivna motivacijska klima	Profil CO_4	2.92	0.69	1.27	4.27
Kooperativna motivacijska klima		3.28	0.60	2.00	4.33

Legenda: Profil CO_1 – visoki ego/visok task

Profil CO_2 – niski ego/nizak task

Profil CO_3– visoki task/nizak ego

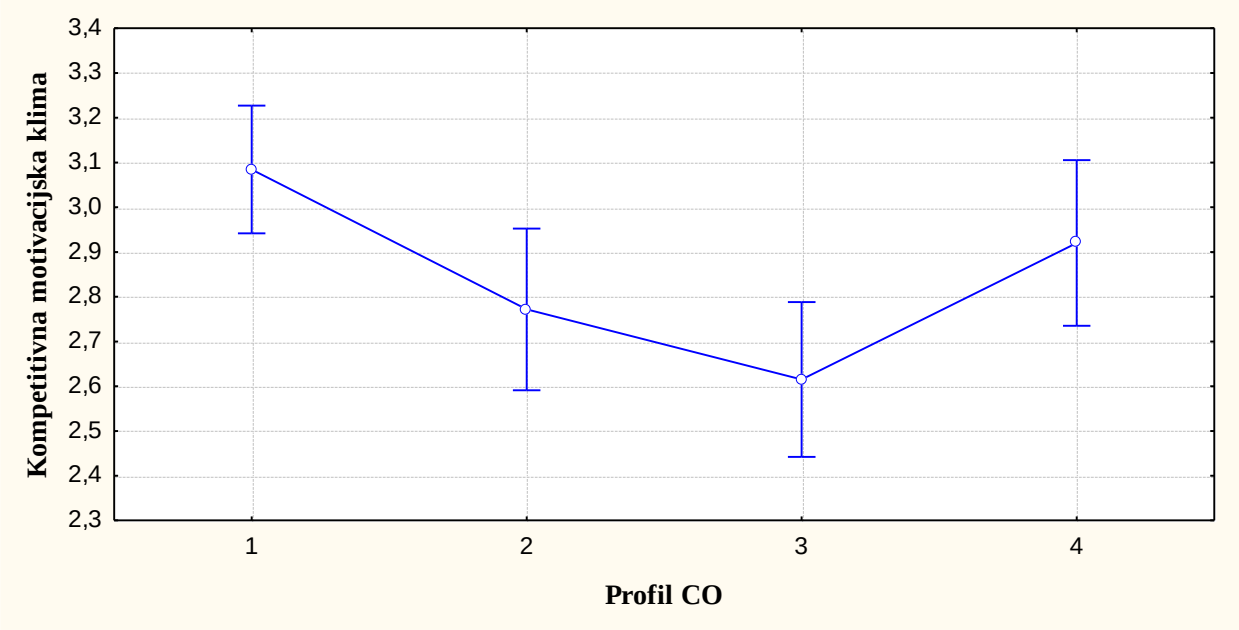
Profil CO_4 – nizak task/visoki ego

Tablica 6. Analiza varijance (ANOVA) – razlike u procjeni percipirane kompetitivne i kooperativne motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije

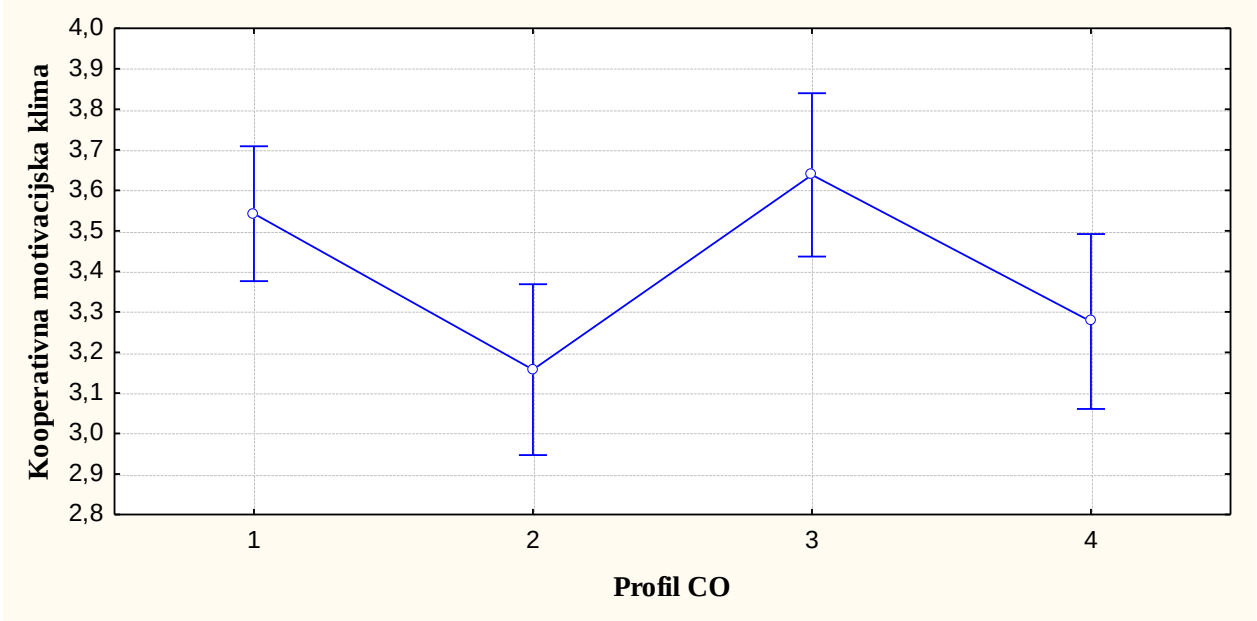
	Suma kvadrata	df	Prosječni kvadrat	F	p
Motivacijska klima					
Kompetitivna					
Između grupa	1555.596	1	1555.596	4301.735	**.001**
Unutar grupa	6.74	3	2.247	6.213	
Ukupno	70.878	196	0.362		
Kooperativna					
Između grupa	2222.235	1	2222.235	4522.688	**.003**
Unutar grupa	7.071	3	2.357	4.797	
Ukupno	96.305	196	0.491		

Tablica 7. Rezultati Scheffeovog post – hoc testa – testiranje značajnosti razlika u procjenama moivacijske klime između studenata različitog profila ciljne orijentacije

		1.	2.	3.	4.
	Profili ciljne orijentacije	***3.08***	***2.77***	***2.62***	***2.92***
Kompetitivna	1.		0.07	0.00	0.59
	2.	0.07		0.68	0.73
	3.	**0.00**	0.68		0.13
	4.	0.59	0.73	0.13	
		3.15	***3.16***	***3.64***	***3.28***
Kooperativna	1.		0.05	0.91	0.30
	2.	**0.05**		0.02	0.90
	3.	0.91	**0.02**		0.12
	4.	0.30	0.90	0.12	

Slika 5. Grafičkiprikaz procjena kompetitivne motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije

Slika 6. Grafički prikaz procjena kooperativne motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije

Legenda: 1.profil CO_1 (visoki ego/visoki task); 2. profil CO_2 (nizak ego/nizak task); 3. profil CO_3 (visoki task/nizak ego); 4. profil CO_4 (nizak task/visoki ego)

5. RASPRAVA

Ovim istraživanjem pokušalo se odgovoriti na pitanje postoji li razlika u ciljnoj usmjerenosti između studenata i studentica, te razlike u percepciji motivacijske klime s obzirom na spol budućih profesora. Nadalje, željeli smo ispitati postoji li razlika između ciljne usmjerenosti kod studenata koji odabiru različite buduće profesije iispitati postoje li razlike u percepciji motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije. Percepcija motivacijske klime ovisi o različitim varijablama, situacijskim čimbenicima i dispozicijskim faktorima, od kojih je jedan od najvažnijih doživljaj osobnog uspjeha u aktivnosti, tj. ciljna orijentiranost.
Prvi cilj ovog istraživanja bio je ispitati razlike u ciljnoj orijentaciji i percepciji motivacijske klime s obzirom na spol, dobiveni rezultati su potvrdili postavljenu prvu hipotezu. Rezultati pokazuju da su studentice Kineziološkog fakulteta, buduće profesorice tjelesne i zdravstvene kulture značajno više orijentirane prema zadatku i usavršavanju vještina, te percipiraju klimu na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture tijekom svog srednjoškolskog obrazovanja više kooperativnom. I nalazi nekih dosadašnjih istraživanja potvrđuju slično, npr. istraživanje na španjolskim srednjoškolcima u dobi od 12-19 godina, čiji je cilj bio odrediti koji tip motivacijske klime stvaraju profesori, a koju percipiraju učenici na nastavi tjelesnog odgoja. Rezultati su pokazali da je većina učenika usmjerena na zadatak i usavršavanje vještina, da percipiraju kooperativnu motivacijsku klimu, te da su intrinzično motivirani za sportske aktivnosti. Uloga profesora pokazala se kao glavnom varijablom u samoopredjeljenju učenika (Gomez-Lopez i sur., 2015). Također, istraživanje Mauricia-Morena (2005) potvrđuje povezanost ciljne orijentacije i motivacijske klime sa spolom profesora. Uzorak se sastojao od 565 španjolskih srednjoškolaca, od kojih 60% učenika ima profesora a 40% učenika ima profesoricu. Rezultati pokazuju da su učenici kojima predaje profesor u većoj mjeri usmjereni na ishode i rezultate, dok su učenici kojima predaje profesorica u većoj mjeri usmjereni prema zadatku i usavršavanju vještina, discipliniraniji su, viša im je razina intrinzične motivacije, te imaju veću razinu samopouzdanja. Budući da su neka istraživanja pokazala da profesorice motivacijsku klimu doživljavaju više kooperativnom, može se pretpostaviti da će studentice na nastavi koju budu vodile u većoj mjeri oblikovati motivacijsku klimu usmjereniju ka učenju i usavršavanju vještina. Mogući uzrok tome je u odgoju, jer se odgajaju na način da budu usmjerene prema drugima, da pričaju o emocijama i ne skrivaju ih, dok su učenici skloniji

natjecateljskom ponašanju. Prema Papaioannou i sur. (1997) ako prevladava motivacijska klima usmjerena prema učenju i razvoju vještina, stvorena od strane profesora, te orijentiranost učenika prema učenju i razvoju vještina u velikoj mjeri utječe na povećanje intrinzične motivacije i zadovoljstva u nastavnom procesu. Ntoumanis i Biddle (1999) zaključuju da je kooperativna motivacijska klima povezana s više adaptivnih motivacijskih obrazaca. Kako je već spomenuto, motivacijska klima usmjerena ka učenju i razvoju vještina predstavlja okruženje u kojem prevladava ozračje suradnje, bolji socijalni odnosi, te učenici vjeruju da je uspjeh rezultat napora. S obzirom na to da je znanstveno dokazano da je kooperativna motivacijska klima poželjniji obrazac, potrebno je razvijati ciljnu orijentaciju na zadatak, kako kod učenika na nastavi tako i kod budućih profesora,te na to treba dodatno obratiti pažnju u procesu njihove edukacije.
Nadalje, drugi cilj bio je ispitati razliku u ciljnoj orijentaciji kod studenata koji odabiru različite buduće profesije. Dobiveni rezultati nisu dali potvrdu ovoj hipotezi, postoji blagi trend u smjeru inicijalnih očekivanja, vidljivo je da postoji mala ali statistički neznačajna razlika na usmjerenost na rezultat i ishod, odnosno ego usmjerenost kod studenata koji se vide kao kondicijski treneri i treneri u sportsko-rekreacijskom centru. Jednako tako,studenti koji žele biti budući profesori tjelesne i zdravstvene kulture, imaju nešto malo više izraženu razinu usmjerenosti na zadatak i usavršavanje vještina, što nije statistički značajno.Kombinacijom orijentacije prema zadatku s poticanjem učenika na osobni maksimalni rezultat stvara se kvalitetan način poučavanja i održavanja intrinzične motivacije, te se u učenicima budi želja za učenjem i stalnim napredovanjem. S obzirom na to da se prvi puta provodi istraživanje o vezi između ciljne orijentiranosti i određenih zanimanja, tj. specijalizacije unutar profesije, ove rezultate nije bilo moguće usporediti s nekim drugima.
Treći cilj je bioistražiti postoje li razlike u percepciji motivacijske klime studenata različite ciljne orijentiranosti.Dobiveni rezultati pokazuju statistički značajnu razliku u percepciji motivacijske klime s obzirom na različite profile ciljne orijentacije. U skladu s postavljenom hipotezom,studenti profila CO_1 (visoki task/visoki ego) značajno više percipiraju kompetitivnu motivacijsku klimu za razliku od studenata profila CO_3 (visoki task/nizak ego), drugim riječima studente razlikuje niska razina orijentacije na ishode i rezultate. Između profila CO_2(nizak ego/nizak task) i CO_4 (nizak task/visoki ego) ne postoji statistički značajna razlika u percepciji kompetitivne motivacijske klime, iako ih razlikuje visoka usmjerenost prema ishodu i rezultatu. Nadalje, vidljiva je statistički značajna razlika u percepciji kooperativne motivacijske klime kod

studenata profila CO_1 (visoki ego/visoki task) i CO_2(nizak ego/nizak task). Studenti visoko orijentirani na zadatak i usavršavanje vještina u većoj mjeri percipiraju kooperativnu klimu motivacijsku klimu od studenata niske orijentacije prema zadatku i usavršavanju vještina, razlikuje ih visoka razina orijentacije na zadatak i usavršavanje vještina. Također je dobivena statistički značajna razlika u percepciji kooperativne motivacijske klime između CO_3 (visoki task/nizak ego) i CO_2 (nizak ego/nizak task) profila. Studenti visoko orijentirani na zadatak i usavršavanje vještina značajno više percipiraju kooperativnu motivacijsku za razliku od studenata niže ciljne orijentiranosti prema zadatku i usavršavanju vještina, tj. razlikuje ih visoka razina orijentacije na zadatak. Vidljiva je razlika kod studenata profila 2 (nizak ego/nizak task) u odnosu na ostale profile, mogući je razlog tome nezadovoljstvo nastavnim procesom, te se javlja gubitak intrinzične motivacije i aktivnog sudjelovanja na nastavi. S obzirom na sve dobivene rezultate moguće je zaključiti da je treća hipoteza potvrđena. Rezultati ovih istraživanja sukladni su rezultatima motivacijske klime, učenici usmjereni na ishod i rezultate percipiraju nižu razinu kooperativne motivacijske klime i višu razinu kompetitivne motivacijske klime u odnosu na učenike koji su orijentirani na zadatak i usavršavanje vještina (Bortoli i sur., 2014). Istraživanje Morena-Murcia (2008) pokazuje vezu između percipirane motivacijske klime i ciljne orijentacije. Orijentiranost na zadatak i usavršavanje vještina pozitivno je povezana s percipiranom kooperativnom motivacijskom klimom, dok je orijentiranost na rezultat i izvedbu pozitivno povezana s percipiranom kompetitivnom klimom. Istraživanje Ntoumanisa i Biddla (1998) ispituje koja ciljna orijentacija je kompatibilna s percepcijom kooperativne i kompetitivne motivacijske klime. Uzorak ispitanika čine 146 britanskih studenata, analiza je pokazala da je ključni faktor u kooperativnoj motivacijskoj klimi visoki stupanj orijentiranosti na zadatak. Uočeno je da sportaši s visokim stupnjem orijentiranosti na zadatak u većoj mjeri percipiraju kooperativnu motivacijsku klimu nego oni s nižim stupnjem. Sportaši koji su nisko orijentirani prema zadatku, a visoko prema izvedbi i rezultatu percipiraju kompetitivnu motivacijsku klimu.Iz navedenih istraživanja vidljivo je da studenti koji su visoko orijentirani na rezultat i ishod percipiraju motivacijsku klimu usmjerenu ka demonstraciji superiorne izvedbe i rezultata. Studenti koji su visoko usmjereni na zadatak i usavršavanje vještina percipiraju klimu usmjerenu ka učenju i razvoju vještina, dok studenti koji su nisko usmjereni na zadatak i usavršavanje vještina svoje okruženje doživljavaju više kompetitivnim.

6. ZAKLJUČAK

Ovo će istraživanje omogućiti bolji uvid u ciljnu orijentaciju studenata Kineziološkog fakulteta, budućih profesora tjelesne i zdravstvene kulture, te spoznaju o tome kakva je motivacijska klima prevladavala u njihovom srednjoškolskom razdoblju. Istraživanjem ispitane su razlike u ciljnoj orijentaciji i percepciji motivacijske klime s obzirom na spol. Rezultati ukazuju da se studenti i studentice statistički značajno razlikuju u usmjerenosti na zadatke i usavršavanje vještina, te u doživljaju kooperativne motivacijske klime. Kroz njihovu srednjoškolsku nastavu tjelesne i zdravstvene kulture uzevši u obzir rezultate ovog i dosadašnjeg istraživanja kao i činjenicu da su studentice u većoj mjeri orijentirane na zadatak i usavršavanje vještina, pretpostavlja se da će u nastavnom procesu oblikovati motivacijsku klimu usmjerenu ka učenju i usavršavanju vještina. Ispitana je ciljna orijentacija studenata s obzirom na odabir buduće profesije, nema statistički značajnih razlika u ciljnoj orijentaciji. Dobar je pokazatelj da su studenti sva četiri usmjerenja u prosjeku nešto više orijentirani na zadatak i usavršavanje vještina, nego na ishode i rezultate. Kroz tjelesne aktivnosti i nastavutjelesne i zdravstvene kulture, idealna je prilika da učenici nauče vrijednost aktivnog života i socijalizacije općenito. Mnoge vještine djeca steknu u nastavnom procesu koje mogu prenijeti na druge aspekte života, te mogu puno naučiti o svojim sposobnostima, vještinama i vlastitim ograničenjima uz pomoć profesora.
Ispitane su razlike u percepciji motivacijske klime studenata različitog profila ciljne orijentacije.Rezultati analize varijance pokazuju kako se studenti statistički značajno razlikuju u percepciji motivacijske klime. Percepciji kompetitivne motivacijske klime najviše pridonosi visoka ciljna orijentacija na ishode i rezultate, dok razliku u doživljaju kooperativne motivacijske klime čini visoka ciljna orijentacija na zadatak i usavršavanje vještina. S obzirom na sva navedena znanstvena istraživanja na nastavi bi bilo preporučljivo raditi na način da se kod učenika razvija visoka orijentiranost prema učenju i usavršavanju vještina, uz nižu orijentiranost prema superiornoj izvedbi i postizanju rezultata. Veliki izazov profesorima su nemotivirani učenici, njima je osobito potreban pravilan i adekvatan pristup, te socijalna podrška. Potrebno je naglasiti ciljeve, zadaće, dobrobiti sportskih aktivnosti, tjelesnog vježbanja, objasniti povezanost između tjelovježbe, pravilne prehrane i zdravlja i to često ponavljati kako bi ih se potaknulo. Što prije učenici steknu naviku tjelesnog vježbanja, velika je vjerojatnost da će nastaviti u budućnosti

s izvannastavnim aktivnostima. Kroz nastavu stječu samopouzdanje, samopoštovanje, razvijaju socijalne odnose, uče pravila “fair play” igre, te korisno iskorištavaju slobodno vrijeme. Ocjene ne treba temeljti samo na provjeri motoričkih sposobnosti i znanja, nego na uloženom trudu. Jednako tako određeni sadržaji teže ka natjecanju i rezultatu, no to nebi trebao biti cilj, nego međusobno sudjelovanje i zajednička igra, važno je poticati usmjeravanje na usavršavanje vještina a ne na pobjedu ili poraz. Profesori bi trebali razvijati kreativnost u nastavnim sadržajima, uvoditi novosti, probuditi u učenicima želju za učenjem, pokazati učenicima razne aktivnosti kako bi ono samo odabralo aktivnost kojom se želi baviti, nastava treba biti zanimljiva i zabavna. Profesori imaju važnu ulogu u životu djece, potrebno je učenicima pružati socijalnu podršku, davati konstruktivne povratne informacije, poticati uživanje, hvaliti ih zbog malih postignuća, stvarati ugodnu radnu atmosferu i voditi nastavu na demokratski način.Potrebno je poticati učenike, strukturirati rad i sadržaje tako da se potiče usmjeravanje prema zadatku i usavršavanju vještina, davanjem povratnih informacija i dodatnih uputa, te jačanjem osjećaja kompetentnosti kod učenika. Sve navedeno predstavlja karaktereistike poželjnog ozračja, tj. kooperativne motivacijske klime.

7. LITERATURA

- Ahlback, K., Koka, A. i Janson, T. (2011). Estonian and Finnish graduating seniors' opinions and motivation about Physical education.*Institute of sport. Pedagogy and coaching. Acta Kinesiologiae Universitatis Tartuensis, University of Tartu, Estonia*, Vol. 17.
- Ames, C. A. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. Journal of *Educational Psychology*, *84*(3), 261-271.
- Ames, C. A. (1992b). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261-271. doi:10.1037/0022-0663.84.3.261.
- Ames, C. A., i Archer, J. (1988). Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies andmotivational processes. *Journal of Educational Psychology*, 80, 260-267.
- Archer, J. i Scevak, J. (1998). Enhancing students' motivation to learn: achievement goals in university classrooms. *Educational Psychology*, 18, 205-224.
- Arnett, J.J. (2001). Adolescence and Emerging Childhood: A Cultural Approach. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Barić, R. (2004). Klima v športu (Motivational climate in sport). Unpublished master thesis, University of Ljubljana, Slovenia.
- Barić, R. (2005). Motivacijska klima u sportskoj ekipi: situacijske i dispozicijske determinante. *Društvena istraživanja, 78- 79* (4-5), 784-805.
- Barić, R., Vlašić, J. i Cecić Erpič, S. (2014). Goal orientation and intrinsic motivation for physical education: Does perceived competence matter?. *Kinesiology 46*, (1) 117-126.
- Barić, R., Erpič, S.C. i Babić, V. (2002). Intrinsic motivation and goal orientation in track-and-field childern. *Kinesiology*, 34, 50-60.
- Barić, R. i Horga, S. (2007). Psychometric properties of the Croatian version of task and ego orientation in sport questionnaire (CTEOSQ). *Kinesiology, 38* (2), 135-142.
- Barić, R. (2007). Motivational climate in sports teams: situational vs. dispositional determinants. U: Y.Theodoraksis, M. Goudas i A. Papaioannou (Ur.) 12. Međunarodni kongres psihologije sporta 'Sport and exercise psychology bridges between disciplines and cultures' – *Knjiga sažetaka* (str. 330), Thessaly: University of Thessaly.

- Bašić, S. (2009). Dijete (učenik) kao partner u odgoju: Kritičko razmatranje. Odjel za pedagogiju. *Odgojne znanosti, 11* (2), 27-44.
- Bašić, S. (2009). Nastavni stil i disciplina. *Radni materijal za stručno usavršavanje učiteljica i učitelja engleskog jezika, mentora, savjetnika, voditelja ŽSV-a*.S mreže skinuto 20.06.20016.: https://www.google.hr/search?q=nastavni+stil+i+disciplina&oq=nas&aqs=chrome.0.69i59j69i57j0l4.2241j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8.
- Beck, C. R. (2003). Motivacija, teorija i načela. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Block, M. E., French, R. i Silliman-French, L. (2007). Accomodating students with behavior challegens. In M.E. Block (Ed.), A teacher's guide to including students with disabilities in general physical education. (3), 205-237.
- Bortoli, L., Bertollo, M., Vitali, F., Filho, E. i Robazza, C. (2015). The effects of motivational climate interventions on psychobiosocial States in high school physical education. *Res Q Exerc Sport., 86*(2), 196-204. doi: 10.1080/02701367. 2014.999189. Epub 2016 Jun 12.
- Brajša, P. (1995) Sedam tajni uspješne škole. Zagreb: Školska knjiga.
- Brown, T. (2013). Association between females' perceptions of college aerobic class motivational climates and their responses. *Women Health, 53* (8), 843-57. doi: 10.1080/03630242. 2013.835298. Epub 2016 Jun 12.
- Čaić, J. (2012). Percepcija pojma dijete i motivacijska klima na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture: spolne razlike nastavnika. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu. Kineziološki fakultet.
- Cale, L. i Harris, J. (2011) "Every Child (of Every Size) Matters' in Physical Education! Physical Education's Role in Childhood Obesity." *Sport, Education and Society*. doi:10.1080/13573322.
- Carpenter, P. J. i Morgan, K. (1999). Motivational climate, personal goal perspectives, and cognitiveand affective responses in physical education classes. *Physical Education and Sport Pedagogy, 4*, 31-44.
- Cetinić, J. i Kajtna, T. (2009). Faktori rukovodećeg ponašanja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. *Magistra Iadertina, 4*(4), 29-43.

- Church, M. A., Elliot, A.J. i Gable, S.L. (2001). Perception of classroom environment, achievement goals, and achievement outcomes. *Journal of Educational Psychology, 93* (1), 43–54.
- Digelidis, N., Papaioannou, A., Laparidis, K. i Christodoulidis, T. (2004). A one year intervention in 7thgrade physical education classes aiming to change motivational climate and attitudes towardsexercise. *Psychology of Sport and Exercise, 4*, 195-210. doi:10.1016/S1469-0292(02)00002-X
- Deci, E. L., Rigby, C. S. i Ryan, R. M., (1992). Beyond the intrinsic-extrinsic dichotomy: Self-determination in motivation and learning. *Motivation and Emotion, 16,* 165-185.
- Deci, E. L. i Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. New York: Plenum.
- Duda, J. L. (2001). Achievement goal research in sport: pushing the boundaries and clarifying some misunderstandings. G.C. Roberts (Ur.): Advances in motivation in sport and exercise, 129-183. Champaign, IL: *Human Kinetics*.
- Duda, J. L. (1993). "Goals: A social cognitive approach ti the study of achievement motivation in sports." *In handbook of research in sport psihology*. 421-436.
- Dweck, C.S. i Elliott, E.L. (1983). Achievement motivation. Socialization, personality and social development.In M. Hetherington (Ed.), *Handbook of child psychology. 4*, 643–691. New York: Wiley.
- Elliot, E.S. i Dweck, C.S (1988). Goals: An approach to motivation and achievement. *Journal of personality and social psychology, 54*, 5-12.
- Feinstein, S. (2005). Tajne tinejdžerskog mozga: Kako komunicirati sa današnjim tinejdžerima i kako ih poučavati na znanstveno-utemeljen način. Naklada Kosinj – Zagreb, 2005.
- Ghofrani, M. i Golsanamlou, M. (2012). Students' perception of physical education courses and its relationship with their participation in sport activities. *Sport SPA, 9* (1), 21-31.
- Gomez-Lopez, M., Baena- Extremera, A., Granero-Gallegos, A., Castanon-Rubio, I. i Arturo-Abraldez, J. (2015). Self-determined, goal orientations and motivational climate in physical education. *Coll. Antropol, 39* (1), 33-41.

- Hawn, G. (2012). 10 minuta pozornosti: Podučite djecu – i sebe – socijanim i emocionalnim vještinama za smanjivanje stresa i tjeskobe, te zdraviji i sretniji život. Nakladnik Planetopija. Zagreb.
- Horga, S. (2009). Psihologija sporta. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Hypnar, A. J. (2015). Elementary school students' self-determination in physical education and attitudes toward physical activity. *Human Kinetics. Journal of teaching in physical education, 34*, 189-209. http://dx.doi.org/10.1123/jtpe.2013-0085.
- Jakkolla, T., Wang, C. K. J., Soini, M. i Liukkonen, J. (2015). Students' perceptions of motivational climate and enjoyment in Finnish physical education: A latent profile analysis. *Journal of sports science and medicine, 14*, 477-483. http://www.jssm.org.
- Jakšić, J. (2003). Motivacija. Psihipedagoški pristup. *Kateheza, 25* (1), 5-16.
- Koludrović, M. i Reić Ercegovac, I. (2014). Uloga razredno-nastavnog ozračja u objašnjenju ciljnih orijentacija učenika. *Društvena istraživanja Zagreb, 23* (2), 283-302. doi:10.5559/di.23.2.04.
- Luke, M. D., i Sinclair, G. D. (1991). Gender differences inadolescents' attitudes toward physical education. *Journal ofTeaching in Physical Education, 11*, 31 – 46.
- Marsh, H.W. i Peart, N.T. (1988). Competitive and cooperative physical fitness training programs for girls: Effects on physical fitness and multidimensional selfs-concepts. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 10*. 390-407.
- Maršić, T., Paradžik, P. i Breslauer, N. (2006). Spolne razlike u motivaciji za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. *Napredak, 147*(3), 328-334.
- Maršić, T. i Paradžik, P. (2005). Informatizacija u područjima edukacije, sporta i sportske rekreacije. U K. Delija (ur.), *Zbornik radova 14. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, Rovinj, 21.-25. Lipnja, 2005. Zagreb: Hrvatski kineziološki savez.
- Milavić, B., Milić, M., Jurko, D., Grgantov, Z. i Marić, K. (2015). Adaptation and validation of the motivation scale in physical education classes. *Croatian Journal of Education, 17*(2), 453-479. doi: 10.15516/cje.v17i2.560.
- Miljković, D. (2009). Pedagogija za sportske trenere. Odjel za izobrazbu trenera Društvenog Veleučilišta u Zagrebu. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

- Moreno Murcia, A. (2005). Multimedia learning with animated pedagogical agents. U R. Mayer (Ur.), *the Cambridge Handbook of Multimedia Learning*, (str. 507-524.) Cambridge University Press.
- Moreno Murcia, A., Cervelló Gimeno, Ei González-Cutre, D. (2008) Relationships among goal orientations, motivational climate and flow in adolescent athletes: differences by gender. *Span J Psychol.11*(1), 181-91. PMID:18630659
- Nicholls, J. (1984). Conceptions of ability and achievement motivation. In R. Ames i C. Ames (Eds.), Research on motivation in education: *Student motivation. 1*, 39–73. New York: Academic Press.
- Nicholls, J. (1989). The competitive ethos and democratic education. Cambridge, MA: HarvardUniversity Press.
- Ntoumanis, N. i Biddle, S.J.H. (1999). A Review of Motivational Climate in Physical Activity. *Journal of sport sciences*, *17*, 643-665.
- Ntoumanis, N., Biddle, S.(1998). The relationship between achievement goal profile groups and perceptions of motivational climates in sport. *Scand J Med Sci Sports. 8*(2), 120-4. PMID: 9564718
- Pappaionnaou, A. (1997). Perceptions of motivational climate, perceived competence, and motivation of studens of varying age and sport experience. *Perceptual and Motor skills*, *85*, 419-434.
- Pappaionnaou, A. (1998). Studetns perceptions of the physical education class environment for boys and girls in Greece and the perceived motivational climat. *Research quarterly for exercise and sport*, *69* (3), 267-275.
- Ramos, C. N. i McCullick, A. B. (2015). Elementary students' construct of physical education teacher credibility. Human Kinetics. *Journal of teaching in physical education*, *34*, 560-575. http://dx.doi.org/10.1123/jtpe.2014-0052.
- Schaie, K. W. i Willis, S. L. (2001). Psihologija odrasle dob i starenja. Naklada slap, Jastrebarsko.
- Seifriz, J. J., Duda, J. L. i Chi, L. (1992). The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and beliefs about success in basketball. *Journal of Sport & Exercise Psyhology. 14*(4): 375-391.
- Tušak, M. (1997). Razvoj motivacijskega sistema v športu. (Doktorska disertacija).

Sveučilište u Ljubljani: Filozofska fakulteta.

- Zulić, A. i Frapporti-Roglić, M. (2004). Psihologija - znanost o ljudskom ponašanju i mentalnim procesima. Psihologija i pedagogija sporta (skripta).
- Wolters, C.A. (2004). Advancing achievement goal theory: Using goal structures and goal orientations to predict students' motivation, cognition, and achievement. *Journal of Educational Psychology*, 96, 236-250.